
Sarvasiddhantasangraha

—
—
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹಃ
—
—

Document Information

Text title : sarvasiddhAntasangrahaH

File name : sarvasiddhAntasangrahaH.itx

Category : major_works, shankarAchArya, sangraha

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Shankaracharya ??

Transliterated by : Jan Brzezinski (Jagadananda Das, jagat) jankbrz at yahoo.com

Source : Edition used Prema Sundar Bose, Calcutta, 1929

Acknowledge-Permission: <https://grantha.jiva.org>

Latest update : July 15, 2019

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹಃ

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕಾ

1. ಉಪೋದ್ಭಾತಪ್ರಕರಣಂ
2. ಲೋಕಾಯತಿಕಪಕ್ಷಪ್ರಕರಣಂ
3. ಅರ್ಹತಪಕ್ಷಪ್ರಕರಣಂ
- 4.1 ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಮತಂ
- 4.2 ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ಯೋಗಾಚಾರಮತಂ
- 4.3 ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ಸೌತ್ರಾಂತಿಕಮತಂ
- 4.4 ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ವೈಭಾಷಿಕಮತಂ
5. ವೈಶೇಷಿಕಪಕ್ಷಃ
6. ನೈಯಾಯಿಕಪಕ್ಷಃ
7. ಪ್ರಭಾಕರಪಕ್ಷಃ
8. ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯಪಕ್ಷಃ
9. ಸಾಂಖ್ಯಪಕ್ಷಃ
10. ಪತಂಜಲಿಪಕ್ಷಃ
11. ಭಾರತಪಕ್ಷಃ ಅಥವಾ ವೇದವ್ಯಾಸಪಕ್ಷಃ
12. ವೇದಾಂತಪಕ್ಷಃ

1. ಉಪೋದ್ಭಾತಪ್ರಕರಣಂ

ವಾದಿಭಿದರ್ಶನೈಃ ಸರ್ವೈರ್ಧೃಶ್ಯತೇ ಯತ್ ತ್ವನೇಕಧಾ .
ವೇದಾಂತವೇದ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮೇದಮೇಕರೂಪಮುಪಾಸ್ಮಹೇ .. 1..
ಅಂಗೋಪಾಂಗೋಪವೇದಾಃ ಸ್ಯುವೇದಸ್ಯೈವೋಪಕಾರಕಾಃ .
ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಣಾಮಾಶ್ರಯಾಃ ಸ್ಯುಶ್ಚತುರ್ಧಶ .. 2..
ವೇದಾಂಗಾನಿ ಷಡೇತಾನಿ ಶಿಕ್ಷಾ ವ್ಯಾಕರಣಂ ತಥಾ .
ನಿರುಕ್ತಂ ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಕಲ್ಪಶ್ಲಂಧೋವಿಚಿತಿರಿತ್ಯಪಿ .. 3..
ಮೀಮಾಂಸಾ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚ ಪುರಾಣಂ ಸ್ಮೃತಿರಿತ್ಯಪಿ .
ಚತ್ವಾರ್ಯೇತಾನ್ಯುಪಾಂಗಾನಿ ಬಹಿರಂಗಾನಿ ತಾನಿ ವೈ .. 4..

ಆಯುರ್ವೇದೋಽರ್ಥವೇದಶ್ಚ ಧನುರ್ವೇದಸ್ತಥೈವ ಚ .
 ಗಾಂಧರ್ವವೇದಶ್ಚೇತ್ಯೇವಮುಪವೇದಾಶ್ಚತುರ್ವಿಧಾಃ .. 5..
 ಶಿಕ್ಷಾ ಶಿಕ್ಷಯತಿ ವ್ಯಕ್ತಂ ವೇದೋಚ್ಚಾರಣಲಕ್ಷಣಂ .
 ವಕ್ತಿ ವ್ಯಾಕರಣಂ ತಸ್ಯ ಸಂಹಿತಾಪದಲಕ್ಷಣಂ .. 6..
 ವಕ್ತಿ ತಸ್ಯ ನಿರುಕ್ತಂ ತು ಪದನಿರ್ವಚನಂ ಸ್ಫುಟಂ .
 ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರಂ ವದತ್ಯತ್ರ ಕಾಲಂ ವೈದಿಕಕರ್ಮಣಾಂ .. 7..
 ಕ್ರಮಂ ಕರ್ಮಪ್ರಯೋಗಾಣಾಂ ಕಲ್ಪಸೂತ್ರಂ ಪ್ರಭಾಷತೇ .
 ಮಾತ್ರಾಕ್ಷರಾಣಾಂ ಸಂಖ್ಯೋಕ್ತಾ ಛಂದೋವಿಚಿತಿಭಿಸ್ತಥಾ .. 8..
 ಮೀಮಾಂಸಾ ಸರ್ವವೇದಾರ್ಥಪ್ರವಿಚಾರಪರಾಯಣಾ .
 ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಮಾಣಾದಿಸರ್ವಲಕ್ಷಣತತ್ಪರಂ .. 9..
 ಪುರಾಣಂ ನಷ್ಟಶಾಖಸ್ಯ ವೇದಾರ್ಥಸ್ಯೋಪಬೃಂಹಣಂ .
 ಕಥಾರೂಪೇಣ ಮಹತಾಂ ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರವರ್ತಕಂ .. 10..
 ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾನುರೂಪೇಣ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವಿಭಾಗತಃ .
 ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಮನುಷ್ಯೇಯಧರ್ಮಾಣಾಂ ತು ನಿಯಾಮಕಂ .. 11..
 ಹೇತುಲಿಂಗೌಷಧಸ್ಕಂಧೈರಾಯುರಾರೋಗ್ಯದರ್ಶಕಃ .
 ಆಯುರ್ವೇದೋ ಹ್ಯನುಷ್ಣೇಯಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ತೇನ ಬೋಧ್ಯತೇ .. 12..
 ಅರ್ಥವೇದೋನ್ನಪಾನಾದಿಪ್ರದಾನಸುಖತತ್ಪರಃ .
 ದಕ್ಷಿಣಾಜ್ಯಪುರೋಡಾಶಚರಸಂವಾದನಾದಿಭಿಃ .. 13..
 ತತ್ಪಾಲನಾಚ್ ಚತುರ್ವರ್ಗಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರಸಾಧಕಃ .
 ಧನುರ್ವೇದೋ ಭವತ್ಯತ್ರ ಪರಿಪಂಥಿನಿರಾಸಕಃ .. 14..
 ಸಪ್ತಸ್ವರಪ್ರಯೋಗೋ ಹಿ ಸಾಮಗಾಂಧರ್ವವೇದಯೋಃ .
 ಸಮೇತೋ ಲೌಕಿಕೋ ಯೋಗೋ ವೈದಿಕಸ್ಯೋಪಕಾರಕಃ .. 15..
 ಅಂಗೋಪಾಂಗೋಪವೇದಾನಾಂ ಏವಂ ವೇದೈಕಶೇಷತಾ .
 ಚತುರ್ಧಶಸು ವಿದ್ಯಾಸು ಮೀಮಾಂಸೈವ ಗರೀಯಸೀ .. 16..
 ವಿಂಶತ್ಯಧ್ಯಾಯಯುಕ್ತಾ ಸಾ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಾರ್ಥತೋ ದ್ವಿಧಾ .
 ಕರ್ಮಾರ್ಥ ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ ದ್ವಾದಶಾಧ್ಯಾಯವಿಸ್ತೃತಾ .. 17..
 ಅಸ್ಯಾಂ ಸೂತ್ರಂ ಜೈಮಿನೀಯಂ ಶಾವರಂ ಭಾಷ್ಯಮಸ್ಯ ತು .
 ಮೀಮಾಂಸಾವಾರ್ತಿಕಂ ಭಾಟ್ಟಂ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯಕೃತಂ ಹಿ ತತ್ .. 18..
 ತಚ್ಚಿಷ್ಟೋಪ್ಯಲ್ಪಭೇದೇನ ಶವರಸ್ಯ ಮತಾಂತರಂ .
 ಪ್ರಭಾಕರಗುರುಶ್ಚಕ್ರೇ ತದ್ಧಿ ಪ್ರಾಭಾಕರಂ ಮತಂ .. 19..
 ಭವತ್ಯುತ್ತರಮೀಮಾಂಸಾ ತ್ವಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯೀ ದ್ವಿಧಾ ಚ ಸಾ .
 ದೇವತಾಜ್ಞಾನಕಾಂಡಾಭ್ಯಾಂ ವ್ಯಾಸಸೂತ್ರಂ ದ್ವಯೋಃ ಸಮಂ .. 20..

ಪೂರ್ವಾಧ್ಯಾಯಚತುಷ್ಟೇಣ ಮಂತ್ರವಾಚ್ಯಾ ಚ ದೇವತಾ .
 ಸಂಕರ್ಷಣೋದಿತಾ ತದ್ಧಿ ದೇವತಾಕಾಂಕ್ಷಮುಚ್ಯತೇ .. 21..
 ಭಾಷ್ಯಂ ಚತುರ್ಭಿರಧ್ಯಾಯೈರ್ಭಗವತ್ಪಾದನಿರ್ಮಿತಂ .
 ಚಕ್ರೇ ವಿವರಣಂ ತಸ್ಯ ತದ್ವೇದಾಂತಂ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ .. 22..
 ಅಕ್ಷವಾದಃ ಕಣಾದಶ್ಚ ಕಪಿಲೋ ಜೈಮಿನಿಸ್ತಥಾ .
 ವ್ಯಾಸಃ ಪತಂಜಲಿಶ್ಚೈತೇ ವೈದಿಕಾಃ ಸೂತ್ರಕಾರಕಾಃ .. 23..
 ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾರ್ಹತೌ ಬುದ್ಧೋ ವೇದಮಾರ್ಗವಿರೋಧಿನಃ .
 ಏತೇಷ್ಟ್ವ ಅಧಿಕೃತಾನ್ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸರ್ವೇ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕಾಃ .. 24..
 ವೇದಾಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತಾ ಬೌದ್ಧಲೋಕಾಯತಾರ್ಹತಾಃ .
 ಯುಕ್ತ್ಯಾ ನಿರಸನೀಯಾಸ್ತೇ ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವಾದಿಭಿಃ .. 25..
 ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ಪ್ರಥಮಪೋದ್ಯಾತಪ್ರಕರಣಂ .

2. ಲೋಕಾಯತಿಕಪಕ್ಷಪ್ರಕರಣಂ

ಲೋಕಾಯತಿಕಪಕ್ಷೇ ತು ತತ್ತ್ವಂ ಭೂತಚತುಷ್ಟಯಂ .
 ಪೃಥಿವ್ಯಾಪಸ್ತಥಾ ತೇಜೋ ವಾಯುರಿತ್ಯೇವ ನಾಪರಂ .. 1..
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗಮ್ಯಂ ಏವಾಸ್ತಿ ನಾಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಮದೃಷ್ಟತಃ .
 ಅದೃಷ್ಟವಾದಿಭಿಶ್ಚಾಪಿ ನಾದೃಷ್ಟಂ ದೃಷ್ಟಮುಚ್ಯತೇ .. 2..
 ಕ್ವಾಪಿ ದೃಷ್ಟಮದೃಷ್ಟಂ ಚೇದದೃಷ್ಟಂ ಬ್ರುವತೇ ಕಥಂ .
 ನಿತ್ಯಾದೃಷ್ಟಂ ಕ್ ಮತ್ಸ್ಯಾತ್ ಶಶಶೃಂಗಾದಿಭಿಃ ಸಮಂ .. 3..
 ನ ಕಲ್ಪ್ಯೋ ಸುಖದುಃಖಾಭ್ಯಾಂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮೌ ಪರೈರಿಹ .
 ಸ್ವಭಾವೇನ ಸುಖೀ ದುಃಖೀ ಜನೋನ್ಯತ್ಯೈವ ಕಾರಣಂ .. 4..
 ಶಿಖಿನಶ್ಚಿತ್ರಯೇತ್ ಕೋ ವಾ ಕೋಕಿಲಾನ್ ಕಃ ಪ್ರಕೂಜಯೇತ್ .
 ಸ್ವಭಾವವ್ಯತಿರೇಕೇಣ ವಿದ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಕಾರಣಂ .. 5..
 ಸ್ಥೂಲೋಽಹಂ ತರುಣೋ ವೃದ್ಧೋ ಯುವೇತ್ಯಾದಿವಿಶೇಷಣೈಃ .
 ವಿಶಿಷ್ಟೋ ದೇಹ ಏವಾತ್ಮಾ ನ ತತೋಽನ್ಯೋ ವಿಲಕ್ಷಣಃ .. 6..
 ಜಡಭೂತವಿಕಾರೇಷು ಚೈತನ್ಯಂ ಯತ್ ತು ದೃಶ್ಯತೇ .
 ತಾಂಬೂಲಪೂಗಚೂರ್ಣಾನಾಂ ಯೋಗಾದ್ರಾಗ ಇವೋತ್ಥಿತಂ .. 7..
 ಇಹಲೋಕಾತ್ ಪರೋ ನಾನ್ಯಃ ಸ್ವಗೋಽಸ್ಮಿ ನರಕೋ ನ ವಾ .
 ಶಿವಲೋಕಾದಯೋ ಮೂಢೈಃ ಕಲ್ಪ್ಯಂತೇಽನ್ಯೈಃ ಪ್ರತಾರಕೈಃ .. 8..
 ಸ್ವರ್ಗಾನುಭೂತಿರ್ಮೃಷ್ಟಾಷ್ಟಿದ್ವೈಷ್ಟವರ್ಷವಧೂಗಮಃ .
 ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತ್ರಸುಗಂಧಸ್ರಕ್-ಚಂದನಾದಿನಿಷೇವಣಂ .. 9..

ನರಕಾನುಭವೋ ವೈರಿಶಸ್ತ್ರವ್ಯಾಧ್ಯಾದ್ಯಪದ್ರವಃ .
 ಮೋಕ್ಷಸ್ತು ಮರಣಂ ತಚ್ಚ ಪ್ರಾಣವಾಯುನಿವರ್ತನಂ .. 10..
 ಅತಸ್ತದರ್ಥಂ ನಾಯಾಸಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ ಪಂಡಿತಃ .
 ತಪೋಭಿರುಪವಾಸಾದ್ಯೈರ್ಮೂಢ ಏವ ಪ್ರಶುಷ್ಯತಿ .. 11..
 ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಾದಿಸಂಕೇತೋ ಬುದ್ಧಿಮದ್ಬುರ್ಬಲೈಃ ಕೃತಃ .
 ಸುವರ್ಣಭೂಮಿದಾನಾದಿ ಮೃಷ್ಟಾಮಂತ್ರಣಭೋಜನಂ .
 ಕ್ಷುತ್ಯಾ ಮಕುಕ್ಷಿಭಿರ್ಲೋಕೈರ್ಧರಿದೈರುಪಕಲ್ಪಿತಂ .. 12..
 ದೇವಾಲಯಪ್ರಯಾಸತ್ರಕೂಪಾರಾಮಾದಿಕರ್ಮಣಾಂ .
 ಪ್ರಶಂಸಾ ಕುರ್ವತೇ ನಿತ್ಯಂ ಪಾಂಥಾ ಏವ ನ ಚಾಪರೇ .. 13..
 ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ತ್ರಯೋ ವೇದಾಸ್ತ್ರಿದಂಡಂ ಭಸ್ಮಗುಂಠನಂ .
 ಬುದ್ಧಿಪೌರುಷಹೀನಾನಾಂ ಜೀವಿಕೇತಿ ಭೃಹಸ್ಪತಿಃ .. 14..
 ಕೃಷಿಗೋರಕ್ಷವಾಣಿಜ್ಯದಂಡನೀತ್ಯಾದಿಭಿರ್ಬುಧಃ .
 ದೃಷ್ಟೈರೇವ ಸದೋಪಾಯೈರ್ಭೋಗಾನನುಭವೇದ್ಭುವಿ .. 15..
 ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ಲೋಕಾಯತಿಕಪಕ್ಷೋ ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯಂ
 ಪ್ರಕರಣಂ .

3. ಆರ್ಹತಪಕ್ಷಪ್ರಕರಣಂ

ಲೋಕಾಯತಿಕಪಕ್ಷೋಽಯಮಾರ್ಹತಪ್ರಕರಣಂ . ಸರ್ವವಾದಿನಾಂ .
 ಸ್ವಪಕ್ಷೇಣ ಕ್ಷಿಪತ್ಯೇಷ ತತ್ಪಕ್ಷಂ ಕ್ಷಪಣೋಽಧುನಾ .. 1..
 ಅಗ್ನೇರೌಷ್ಟ್ಯಮಪಾಂ ಶೈತ್ಯಂ ಕೋಕಿಲೇ ಮಧುರಃ ಸ್ವರಃ .
 ಇತ್ಯಾದ್ಯೇಕಪ್ರಕಾರಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ವಭಾವೋ ನಾಪರಃ ಕ್ಷಚಿತ್ .. 2..
 ಕಾದಾಚಿತ್ಕಂ ಸುಖಂ ದುಃಖಂ ಸ್ವಭಾವೋ ನಾತ್ಮನೋ ಮತಃ .
 ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾವತಸ್ತಾಭ್ಯಾಮದೃಷ್ಟಾವಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತೌ .. 3..
 ಅದೃಷ್ಟಸ್ಯಾತ್ರ ದೃಷ್ಟತ್ವಂ ನಾದೃಷ್ಟತ್ವಂ ಭವೇದಿತಿ .
 ತ್ವಯೋಕ್ತದೋಷೋ ನ ಸ್ಯಾನ್ಮೇ ತತ್ ಸಿದ್ಧತ್ಯಾಗಮಾದ್ಯತಃ .. 4..
 ಅದೃಷ್ಟಮಗ್ನಿಮಾದಾತುಂ ಧೂಮಂ ದೃಷ್ಟೋಪಧಾವತಾ .
 ಧೂಮೇನಾಗ್ನೈನುಮಾನಂ ತು ತ್ವಯಾಪ್ಯಂಗೀಕೃತಂ ನನು .. 5..
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣಾನುಮಾನೇನ ಪಶ್ಯಂತ್ಯತ್ರಾಗಮೇನ ಚ .
 ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಂ ಜನಾಃ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಹತಾಗಮಸಂಸ್ಥಿತಾಃ .. 6..
 ಸಿದ್ಧಾ ಬದ್ಧಾ ನಾರಕೀಯಾ ಇತಿ ಸ್ಯುಃ ಪುರುಷಾಸ್ತ್ರಿಧಾ .
 ಕೇಚಿತ್ ಪರಮಸಿದ್ಧಾಃ ಸ್ಯುಃ ಕೇಚಿನ್ ಮಂತ್ರೈರ್ಮಹೌಷಧೈಃ .. 7..

ಗುರೂಪದಿಷ್ಟಮಾರ್ಗೇಣ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಸಮುಚ್ಚಯಾತ್ .
 ಮೋಕ್ಷೋ ಬಂಧಾದ್ವಿರಕ್ತಸ್ಯ ಜಾಯತೇ ಭುವಿ ಕಸ್ಯಚಿತ್ .. 8..
 ಅರ್ಹತಾಮಖಿಲಂ ಜ್ಞಾತುಂ ಕರ್ಮಾರ್ಜಿತಕಲೇವರೈಃ .
 ಆವೃತಿಬಂಧನಂ ಮುಕ್ತಿಃ ನಿರಾವರಣತಾತ್ಮನಾಂ .. 9..
 ಪುಧ್ಗಲಾಪರಸಂಜ್ಞೈಸ್ತು ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾನುಗಾಮಿಭಿಃ .
 ಪರಮಾಣುಭಿರಾಬದ್ಧಾಃ ಸರ್ವದೇಹಾಃ ಸಹೇಂದ್ರಿಯೈಃ .. 10..
 ಸ್ವದೇಹಮಾನಾ ಹ್ಯಾತ್ಮಾನೋ ಮೋಹಾದ್ದೇಹಾಭಿಮಾನಿನಃ .
 ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಾದಿಹಸ್ತಂತದೇಹಪಂಜರವರ್ತಿನಃ .. 11..
 ಆತ್ಮಾವರಣದೇಹಸ್ಯ ವಸ್ತ್ರಾದ್ಯಾವರಣಾಂತರಂ .
 ನ ತ್ವಯಂ ಯದಿ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ತಸ್ಯಾಪೀತ್ಯನವಸ್ಥಿತಿಃ .. 12..
 ಪ್ರಾಣಿಜಾತಮಹಿಂಸಂತೋ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಕರ್ಮಭಿಃ .
 ದಿಗಂಬರಾಶ್ಚರಂತ್ಯೇವ ಯೋಗಿನೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ .. 13..
 ಮಯೂರಪಿಚ್ಛಹಸ್ತಾಸ್ತೇ ಕೃತವೀರಾಸನಾದಿಕಾಃ .
 ಪಾಣಿಪಾತ್ರೇಣ ಭುಂಜಾನಾ ಲೂನಕೇಶಾಶ್ಚ ಮೌನಿನಃ .. 14..
 ಮುನಯೋ ನಿರ್ಮಲಾಃ ಶುದ್ಧಾಃ ಪ್ರಣತಾಘೌಘಭೇದಿನಃ .
 ಪೂಜಾಜಪಪಠಾ ನಿತ್ಯಮಾಚಾರ್ಯಾನುಗತಾಸ್ತದಾ .. 15..
 ನಿರಾವರಣ ಏವೈಷಾಮೀಶ್ವರೋಽನಂತಶಕ್ತಿಮಾನ್ .
 ತದೀಯಮಂತ್ರಫಲದೋ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗೋಽಪಿ ತತ್ಕೃತಃ .
 ಸರ್ವೈರ್ವಿಶ್ವಸನೀಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸ ಸರ್ವಜ್ಞೋ ಜಗದ್ಗುರುಃ .. 16..
 ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ಆರ್ಹತಪಕ್ಷೋ ನಾಮ ತೃತೀಯಂ ಪ್ರಕರಣಂ

4.1 ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಮತಂ

ಬೌದ್ಧಾಃ ಕ್ಷಪಣಕಾಚಾರ್ಯಪ್ರಣೀತಮಪಿ ಸಾಂಪ್ರತಂ .
 ಪಕ್ಷಂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಪಂತ್ಯತ್ರ ಲೋಕಾಯಿತಮತಂ ಯಥಾ .. 1..
 ಚತುರ್ಣಾಂ ಮತಭೇದೇನ ಬೌದ್ಧಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚತುರ್ವಿಧಂ .
 ಅಧಿಕಾರಾನುರೂಪೇಣ ತತ್ರ ತತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕಂ .. 2..
 ಜ್ಞಾನಂ ಏವ ಹಿ ಸಾ ಬುದ್ಧಿರ್ನ ಚಾಂತಃಕರಣಂ ಮತಂ .
 ಜಾನಾತಿ ಬುದ್ಧ್ಯತೇ ಚೇತಿ ಪರ್ಯಾಯತ್ವಪ್ರಯೋಗತಃ .. 3..
 ತ್ರಯಾಣಾಂ ಬೌದ್ಧಾನಾಂ ಬುದ್ಧಿರಸ್ಯವಿವಾದತಃ .
 ಬೌದ್ಧಾರ್ಥೋಽಸ್ಮಿ ದ್ವಯೋರೇವ ವಿವಾದೋಽನ್ಯತ್ರ ತದ್ಯಥಾ .. 4..

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸಿದ್ಧಂ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥಮಸೌ ವೈಭಾಷಿಕೋಽಬ್ರವೀತ್ .
 ಬುದ್ಧ್ಯಾಕಾರಾನುಮೇಯೋಽರ್ಥೋ ಬಾಹ್ಯಃ ಸೌತ್ರಾಂತಿಕೋದಿತಃ .. 5..
 ಬುದ್ಧಿಮಾತ್ರಂ ವದತ್ಯತ್ರ ಯೋಗಾಚಾರೋ ನ ಚಾಪರಂ .
 ನಾಸ್ತಿ ಬುದ್ಧಿರಪೀತ್ಯಾಹ ವಾದೀ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಃ ಕಿಲ .. 6..
 ನ ಸನ್ ನಾಸನ್ ನ ಸದಸನ್ ನ ಚೋಭಯಾಭ್ಯಾಂ ವಿಲಕ್ಷಣಂ .
 ಚತುಷ್ಕೋಟಿವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಂ ತತ್ತ್ವಂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಾ ವಿದುಃ .. 7..
 ಯದಸತ್ಕಾರಣೈಸ್ತನ್ ನ ಜಾಯತೇ ಶಶಶೃಂಗವತ್ .
 ಸತಶ್ಚೋತ್ಪತ್ತಿರಿಷ್ಟಾ ಚೇಜ್ಜನಿತಂ ಜನಯೇದಯಂ .. 8..
 ಏಕಸ್ಯ ಸದಸದ್ಭಾವೋ ವಸ್ತುನೋ ನೋಪಪದ್ಯತೇ .
 ಏಕಸ್ಯ ಸದಸದ್ಭೋಽಪಿ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಂ ನ ಯುಕ್ತಿಮತ್ .
 ಚತುಷ್ಕೋಟಿವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಂ ಶೂನ್ಯಂ ತತ್ತ್ವಮಿತಿ ಸ್ಥಿತಂ .. 9..
 ಜಾತಿರ್ಜಾತಿಮತೀ ಭಿನ್ನಾ ನ ವೇತ್ಯತ್ರ ವಿಚಾರ್ಯತೇ .
 ಭಿನ್ನಾ ಚೇತ್ ಸಾ ಚ ಗೃಹ್ಯೇತ ವ್ಯಕ್ತಿಭ್ಯೋಽಜ್ಞುಲವತ್ ಪೃಥಕ್ .. 10..
 ಅವಿಚಾರಿತಸಂಸಿದ್ಧಾ ವ್ಯಕ್ತಿಃ ಸಾ ಪಾರಮಾಣುಕೀ .
 ಸ್ವರೂಪಂ ಪರಮಾಣೂನಾಂ ವಾಚ್ಯಂ ವೈಶೇಷಿಕಾದಿಭಿಃ .. 11..
 ಷಟ್ಕೀನ ಯುಗವದ್ಯೋಗಾತ್ ಪರಮಾಣೋಃ ಷಡಂಶತಾ .
 ಷಣ್ಣಾಂ ಸಮಾನದೇಶತ್ವಾತ್ ಪಿಂಡಃ ಸ್ಯಾದಣುಮಾತ್ರಕಃ .. 12..
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಾದಿಜಾತಿಃ ಕಿಂ ವೇದಪಾಲೇನ ಜನ್ಯತೇ .
 ಸಂಸ್ಕಾರೈರ್ವಾ ದ್ವಯೇನಾಥ ತತ್ ಸರ್ವಂ ನೋಪಪದ್ಯತೇ .. 13..
 ವೇದಪಾಲೇನ ಚೇತ್ ಕಶ್ಚಿತ್ ಶೂದ್ರೋ ದೇಶಾಂತರಂ ಗತಃ .
 ಸಮ್ಯಕ್ ಪಠಿತವೇದೋಽಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ .. 14..
 ಸರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಯುಕ್ತೋಽತ್ರ ವಿಪ್ರೋ ಲೋಕೇ ನ ದೃಶ್ಯತೇ .
 ಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ ತು ಸಂಸ್ಕಾರಾ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ವಿಹಿತಾ ಯತಃ .. 15..
 ಏಕಸಂಸ್ಕಾರಯುಕ್ತಶ್ಚೇದ್ವಿಪ್ರಃ ಸ್ಯಾದಖಿಲೋ ಜನಃ .
 ಜಾತಿವ್ಯಕ್ತ್ಯಾತ್ಮಕೋಽರ್ಥೋಽತ್ರ ನಾಸ್ತೈವಾತೋ ನಿರೂಪ್ಯತೇ .. 16..
 ವಿಜ್ಞಾನಮಪಿ ನಾಸ್ತ್ಯತ್ರ ಜ್ಞೇಯಾಭಾವೇ ಸಮುತ್ಥಿತೇ .
 ಅತೋ ಮಾಧ್ಯಮಿಕೋ ವಕ್ತಿ ಸರ್ವಶೂನ್ಯಂ ವಿಚಾರಿತಂ .. 17..
 ಇತಿ ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ಮಾಧ್ಯಮಿಕಮತಂ .

4.2 ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ಯೋಗಾಚಾರಮತಂ

ಅತ್ರ ಮಾಧ್ಯಮಿಕೇನೋಕ್ತಂ ಶೂನ್ಯತ್ವಂ ಶೂನ್ಯವಾದಿನಾ .

ನಿರಾಲಂಬನವಾದೀ ತು ಯೋಗಾಚಾರೋ ನಿರಸ್ಯತಿ .. 1..
 ತ್ವಯೋಕ್ತಸರ್ವಶೂನ್ಯತ್ವೇ ಪ್ರಮಾಣಂ ಶೂನ್ಯಂ ಏವ ತೇ .
 ಅತೋ ವಾದೇಽಧಿಕಾರಸ್ತೇ ನ ಪರೇಣೋಪಪದ್ಯತೇ .. 2..
 ಸ್ವಪಕ್ಷಸ್ಥಾಪನಂ ತದ್ವತ್ ಪರಪಕ್ಷಸ್ಯ ದೂಷಣಂ .
 ಕಥಂ ಕರೋತ್ಯತ್ರ ಭವಾನ್ ವಿಪರೀತಂ ವದೇನ್ ನ ಕಿಂ .. 3..
 ಅವಿಭಾಗೋ ಹಿ ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮಾ ವಿಪರ್ಯಾಸಿತದರ್ಶನೈಃ .
 ಗ್ರಾಹ್ಯಗ್ರಾಹಕಸಂವಿತ್ತಿಭೇದವಾನ್ ಇವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ .. 4..
 ಮಾನಮೇಯಫಲಾದ್ಯುಕ್ತಂ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟ್ಯನುಸಾರತಃ .
 ಅಧಿಕಾರಿಷು ಜಾತೇಷು ತತ್ತ ಮಪ್ಯುಪದೇಕ್ಷ್ಯತಿ .. 5..
 ಬುದ್ಧಿಸ್ವರೂಪಂ ಏಕಂ ಹಿ ವಸ್ತುಸ್ತಿ ಪರಮಾರ್ಥತಃ .
 ಪ್ರತಿಮಾನಸ್ಯ ನಾನಾತ್ವಾನ್ ನ ಚೈಕತ್ವಂ ವಿಹನ್ಯತೇ .. 6..
 ಪರಿವ್ರಾಟ್ಯಾಮುಕಶುನಾಂ ಏಕಸ್ಯಾಂ ಪ್ರಮದಾತನೌ .
 ಕುಣಪಂ ಕಾಮಿನೀ ಭಕ್ಷ್ಯಮಿತಿ ತಿಸ್ರೋ ವಿಕಲ್ಪನಾ .. 7..
 ಅಥಾಪ್ಯೇಕೈವ ಸಾ ಬಾಲಾ ಬುದ್ಧಿತತ್ತ್ವಂ ತಥೈವ ನಃ .
 ತದನ್ಯದ್ಯತ್ ತು ಜಾತ್ಯಾದಿ ತನ್ನಿರಾಕ್ರಿಯತಾಂ ತ್ವಯಾ .. 8..
 ಕ್ಷಣಿಕಾ ಬುದ್ಧಿರೇಕಾ ತು ತ್ರಿಧಾ ಭ್ರಾಂತೈರ್ವಿಕಲ್ಪಿತಾ .
 ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶತತ್ತ್ವಜ್ಞಿಮುಮುಕ್ಷುಭಿರುಪಾಸ್ಯತೇ .. 9..
 ಇತಿ ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ಯೋಗಾಚಾರಮತಂ .

4.3 ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ಸೌತ್ರಾಂತಿಕಮತಂ

ವಿಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಮತ್ತೋಕ್ತಂ ಯೋಗಾಚಾರೇಣ ಧೀಮತಾ .
 ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞೇಯಂ ವಿನಾ ನಾಸ್ತಿ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥೋಪ್ಯಸ್ತಿ ತೇನ ನಃ .. 1..
 ನೀಲಪೀತಾದಿಭಿಶ್ಚಿತ್ರೈರ್ಬುದ್ಧ್ಯಾಕಾರೈರಿಹಾಂತರೈಃ .
 ಸೌತ್ರಾಂತಿಕಮತೇ ನಿತ್ಯಂ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥಸ್ತು ನುಮೀಯತೇ .. 2..
 ಕ್ಷೀಣಾನಿ ಚಕ್ಷುರಾದೀನಿ ರೂಪಾದಿಷ್ಟೇವ ಪಂಚಸು .
 ನ ಷಷ್ಯಮಿಂದ್ರಿಯಂ ತಸ್ಯ ಗ್ರಾಹಕಂ ವಿದ್ಯತೇ ಬಹಿಃ .. 3..
 ಷಡಂಶತ್ವಂ ತ್ವಯಾಪಾದ್ಯ ಪರಮಾಣೋರ್ನಿರಾಕೃತಿಃ .
 ಯುಕ್ತಸ್ತೇನಾಪಿ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥೋ ನ ಚೇದ್ಜ್ಞಾನಂ ನ ಸಂಭವೇತ್ .. 4..
 ಆಕಾಶಧಾತುರಸ್ಮಾಭಿಃ ಪರಮಾಣುರಿತೀರಿತಃ .
 ಸ ಚ ಪ್ರಜ್ಞಾಪ್ತಿಮಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾನ್ ನ ಚ ವಸ್ತುಂತರಂ ಮತಂ .. 5..
 ಸರ್ವೇ ಪದಾರ್ಥಾಃ ಕ್ಷಣಿಕಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾಕಾರವಿಜೃಂಭಿತಾ .

ಇದಮಿತ್ಯೇವ ಭಾವಾಸ್ತೇಽಪ್ಯಾಕಾರಾನುಮಿತಾಃ ಸದಾ .. 6..
 ವಿಷಯತ್ವವಿರೋಧಸ್ತು ಕ್ಷಣಿಕತ್ವೇಽಪಿ ನಾಸ್ತಿ ನಃ .
 ವಿಷಯತ್ವಂ ಹಿ ಹೇತುತ್ವಂ ಜ್ಞಾನಾಕಾರಾರ್ಪಣಕ್ಷಮಂ .. 7..
 ಇತಿ ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ಸೌತ್ರಾಂತಿಕಮತಂ .

4.4 ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ವೈಭಾಷಿಕಮತಂ

ಸೌತ್ರಾಂತಿಕಮತಾದಲ್ಪಭೇದೋ ವೈಭಾಷಿಕೇ ಮತೇ .
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವಂ ತು ಬಾಹ್ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಚಿದೇವಾನುಮೇಯತಾ .. 1..
 ಪೂರ್ವಾಪರಾನುಭಾವೇನ ಪುಂಜೀಭೂತಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ .
 ಪರಮಾಣವ ಏವಾತ್ರ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥಘನವತ್ ಸ್ಥಿತಾಃ .. 2..
 ದೂರಾದೇವ ವನಂ ಪಶ್ಯನ್ ಗತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಂತಿಕಂ ಪುನಃ .
 ನ ವನಂ ಪಶ್ಯತಿ ಕ್ವಾಪಿ ವಲ್ಲೀವೃಕ್ಷಾತಿರೇಕತಃ .. 3..
 ಮೃದೋ ಘಟತ್ವಮಾಯಾಂತಿ ಕಪಾಲತ್ವಂ ತು ತೇ ಘಟಾಃ .
 ಕಪಾಲಾನಿ ಚ ಚೂರ್ಣತ್ವಂ ತೇ ಪುನಃ ಪರಮಾಣುತಾಂ .. 4..
 ಚತುರ್ಣಾಮಪಿ ಬೌದ್ಧಾನಾಂ ಐಕ್ಯಮಧ್ಯಾತ್ಮನಿರ್ಣಯೇ .
 ವ್ಯಾಹಾರಿಕಭೇದೇನ ವಿವದಂತೇ ಪರಸ್ಪರಂ .. 5..
 ಬುದ್ಧಿತತ್ವೇ ಸ್ಥಿತಾ ಬೌದ್ಧಾ ಬುದ್ಧಿವೃತ್ತಿರ್ವಿಧಾ ಮತಾ .
 ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಾತ್ಮಿಕಾ ಚೇತಿ ತತ್ರ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಿಕಾ ನಿಜಾ .. 6..
 ಮೂಲಾಜ್ಞಾನನಿಮಿತ್ತಾನ್ಯಾ ಸ್ಕಂಧಾಯತನಧಾತುಜಾ .
 ಪ್ರಪಂಚಜಾತಮಖಿಲಂ ಶರೀರಂ ಭುವನಾತ್ಮಕಂ .. 7..
 ಪಂಚಸ್ಕಂಧಾ ಭವಂತ್ಯತ್ರ ದ್ವಾದಶಾಯತನಾನಿ ಚ .
 ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಬೌದ್ಧಾನಾಂ ತಥಾಷ್ಟಾದಶ ಧಾತವಃ .. 8..
 ಜ್ಞಾನಸಂಸ್ಕಾರಸಂಜ್ಞಾನಾಂ ವೇದನಾರೂಪಯೋರಪಿ .
 ಸಮೂಹಃ ಸ್ಕಂಧಶಬ್ದಾರ್ಥಃ ತತ್ರತ್ವಂತತಿವಾಚಕಃ .. 9..
 ಜ್ಞಾನಸಂತತಿರೇವಾತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನಸ್ಕಂಧ ಉಚ್ಯತೇ .
 ಸಂಸ್ಕಾರಸ್ಕಂಧ ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ವಾಸನಾನಾಂ ತು ಸಂಹತಿಃ .. 10..
 ಸುಖದುಃಖಾತ್ಮಿಕಾ ಬುದ್ಧಿಸ್ತಥಾಪೇಕ್ಷಾತ್ಮಿಕಾ ಚ ಸಾ .
 ವೇದನಾಸ್ಕಂಧ ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸಂಜ್ಞಾಸ್ಕಂಧಸ್ತು ನಾಮ ಯತ್ .. 11..
 ರೂಪಸ್ಕಂಧೋ ಭವತ್ಯತ್ರ ಮೂರ್ತಿಭೂತಸ್ಯ ಸಂಹತಿಃ .
 ರೂಪಸ್ಮೋಪಚಯಃ ಸ್ತಂಭಕುಂಭಾದಿರಣುಕಲ್ಪಿತಃ .. 12..
 ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಸ್ಥೈರ್ಯರೂಪಾದಿ ದ್ರವತ್ವಾದಿ ಭವೇದಪಾಂ .

ಉಷ್ಣತ್ವಂ ತೇಜಸೋ ಧಾತೋರ್ವಾಯುಧಾತೋಸ್ತು ಶೀತತಾ .. 13..
 ಏಷಾಂ ಚತುರ್ಣಾಂ ಧಾತೂನಾಂ ವರ್ಣಗಂಧರಸೌಜಸಾಂ .
 ಪಿಂಡಾಜ್ ಜಾತಾಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾದ್ಯಾಃ ಪರಮಾಣುಚಯಾ ಅಮೀ .. 14..
 ಶ್ಲೋತ್ರಂ ತ್ವಕ್ ಚಕ್ಷುಷೀ ಜಿಹ್ವಾ ಘ್ರಾಣಂ ಪ್ರತ್ಯಯಪಂಚಕಂ .
 ವಾಕ್ಪಾದಪಾಣಿಪಾಯ್ವಾದಿ ಜ್ವೇಯಂ ಕಾರಕಪಂಚಕಂ .. 15..
 ಸಾಮುದಾಯಿಕಚೈತನ್ಯಂ ಬುದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕರಣಂ ಮನಃ .
 ಕಲ್ಪಿತಂ ಭ್ರಾಂತದೃಷ್ಟೈವ ಶರೀರಭುವನಾತ್ಮಕಂ .. 16..
 ಬೌದ್ಧಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮೇಯಂ ತು ಪ್ರಮಾಣಂ ದ್ವಿವಿಧಂ ಮತಂ .
 ಕಲ್ಪನಾಪೋಷಮಭ್ರಾಂತಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಕಲ್ಪನಾ ಪುನಃ .. 17..
 ನಾಮಜಾತಿಗುಣದ್ರವ್ಯಕ್ರಿಯಾರೂಪೇಣ ಪಂಚಧಾ .
 ಲಿಂಗದರ್ಶನತೋ ಜ್ಞಾನಂ ಲಿಂಗಿನ್ಯತ್ರಾನುಮಾನತಾ .. 18..
 ಚತುರ್ವಿಧಂ ಯದಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಮಾಣಾಭ್ಯಾಂ ನಿವರ್ತತೇ .
 ನಷ್ಟೇ ಚತುರ್ವಿಧೇಽಜ್ಞಾನೇ ಮೂಲಾಜ್ಞಾನಂ ನಿವರ್ತತೇ .. 19..
 ಮೂಲಾಜ್ಞಾನನಿವೃತ್ತೌ ಚ ವಿಶುದ್ಧಜ್ಞಾನಸಂತತಿಃ .
 ಶುದ್ಧಬುದ್ಧ್ಯವಿಶೇಷೋ ಹಿ ಮೋಕ್ಷೋ ಬುದ್ಧಮುನೀರಿತಃ .. 20..
 ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿಭಂಗದೋಷರಹಿತಾಂ ಸರ್ವಾಶಯೋನ್ಮೂಲಿನೀಂ
 ಗ್ರಾಹೋತ್ಸರ್ಗವಿಯೋಗಯೋಗಜನಿತಾಂ ನಾಭಾವಭಾವಾನ್ವಿತಾಂ .
 ತಾಮಂತದ್ವಯವರ್ಜಿತಾಂ ನಿರುಪಮಾಮಾಕಾಶವನ್ ನಿರ್ಮಲಾಂ
 ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಪಾರಮಿತಾಂ ಧನಸ್ಯ ಜನನೀಂ ಶೃಣ್ವಂತು ಬುದ್ಧ್ಯರ್ಥಿನಃ .. 21..
 ಅತಿಸ್ತುತಿಪರೈರುಕ್ತೋ ಯಸ್ತು ವೈಶೇಷಿಕಾದಿಭಿಃ .
 ಈಶ್ವರೋ ನೇಷ್ಯತೇಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಸ ನಿರಾಕ್ರಿಯತೇಧುನಾ .. 22..
 ಹೇಯೋಪಾದೇಯಮರ್ಥಂ ಚ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಂ ಚ ವೇತ್ತಿ ಯಃ .
 ಸ ಏವ ನಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ಸ್ಯಾನ್ ನ ಸರ್ವಜ್ಞಸ್ತ ಯೇರಿತಃ .. 23..
 ದೂರಂ ಪಶ್ಯತು ವಾ ಮಾ ವಾ ತತ್ತ್ವಮಿಷ್ಟಂ ಪ್ರಪಶ್ಯತು .
 ಪ್ರಮಾಣಂ ದೂರದರ್ಶೀ ಚೇದ್ವಯಂ ಗೃಧ್ನಾನ್ ಉಪಾಸ್ಮಹೇ .. 24..
 ದೇಶೇ ಪಿಪೀಲಿಕಾದೀನಾಂ ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಃ ಕಶ್ಚಿದಸ್ತಿ ಕಿಂ .
 ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವಮೀಶಸ್ಯ ಕಥಿತಂ ನೋಪಪದ್ಯತೇ .. 25..
 ಯದಿ ಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಕರ್ತಾಸಾವಧರ್ಮೇಽಪಿ ಪ್ರವರ್ತಯೇತ್ .
 ಅಯುಕ್ತಂ ಕಾರಯನ್ ಲೋಕಾನ್ ಕಥಂ ಯುಕ್ತೇ ಪ್ರವರ್ತಯೇತ್ .. 26..
 ಉಪೇಕ್ಷೈವ ಚ ಸಾಧೂನಾಂ ಯುಕ್ತಾಸಾಧೌ ಕ್ರಿಯಾ ಭವೇತ್ .
 ನ ಕ್ಷತಕ್ಷಾರವಿಕ್ಷೇಪಃ ಸಾಧೂನಾಂ ಸಾಧುಚೇಷ್ಟಿತಂ .. 27..

ಈಶ್ವರೇಣೈವ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯಧಿಕೃತಾನಿ ಚೇತ್ .
 ಕಥಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಪೂರ್ವಾಪರಪರಾಕಾತಂ .. 28..
 ಕಾರಯೇದ್ಧರ್ಮಮಾತ್ರಂ ಚೇದೇಕಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕಃ .
 ಕಥಂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕಸ್ಯಾಸ್ಯ ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವಮುಚ್ಯತೇ .. 29..
 ಈಶಃ ಪ್ರಯೋಜನಾಕಾಂಕ್ಷೀ ಜಗತ್ ಸೃಜತಿ ವಾ ನ ವಾ .
 ಕಾಂಕ್ಷತೇ ಚೇದಸಂಪೂರ್ಣೋ ನೋ ಚೇನ್ ನೈವ ಪ್ರವರ್ತತೇ .. 30..
 ಪ್ರವರ್ತತೇ ಕಿಮೀಶಸ್ತೇ ಭ್ರಾಂತವನ್ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನೇ .
 ಭಾಗಾದೀನಾಂ ಪುರೀಷಾದೇರ್ವರ್ತುಲೀಕರಣೇನ ಕಿಂ .. 31..
 ಕ್ರೀಡಾರ್ಥೇಯಂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಶ್ಚೇತ್ ಕ್ರೀಡತೇ ಕಿಂ ನು ಬಾಲವತ್ .
 ಅಜಸ್ರಂ ಕ್ರೀಡತಸ್ತಸ್ಯ ದುಃಖಂ ಏವ ಭವತ್ಯಲಂ .. 32..
 ಅಜ್ಞೋ ಜಂತುರನೀಶೋಽಯಮಾತ್ಮನಃ ಸುಖದುಃಖಯೋಃ .
 ಈಶ್ವರಪ್ರೇರಿತೋ ಗಚ್ಛೇತ್ ಸ್ವರ್ಗಂ ವಾ ಶ್ವಭ್ರಂ ಏವ ವಾ .. 33..
 ತಪ್ತಲೌಹಾಭಿತಾಪಾದ್ಯೈ ರೀಶೇನಾಲ್ಪಸುಖೇಚ್ಛುನಾ .
 ಪ್ರಾಣಿನೋ ನರಕೇ ಕಷ್ಟೇ ಬತ ಪ್ರಾಣೈರ್ವಿರ್ಯೋಜಿತಾ .. 34..
 ವರಪ್ರದಾನೇ ಶಕ್ತಶ್ಚೇತ್ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿಕಾರಿಣೇ .
 ಸ್ವರ್ಗಂ ದದ್ಯಾತ್ ಸ್ವತಂತ್ರಃ ಸ್ಯಾನ್ ನರಕಂ ಸೋಮಯಾಜಿನೇ .. 35..
 ಕರ್ಮಾನುಗುಣದಾತಾ ಚೇದೀಶಃ ಸ್ಯಾದಖಿಲೋ ಜನಃ .
 ದಾನೇ ಸ್ವಾಂತಂತ್ಯಹೀನಃ ಸನ್ ಸರ್ವೇಶಃ ಕಥಮುಚ್ಯತೇ .. 36..
 ಏವಂ ನೈಯಾಯಿಕಾದ್ಯುಕ್ತಸರ್ವಜ್ಞೇಶನಿರಾಕ್ರಿಯಾ .
 ಹೇಯೋಪಾದೇಯಮಾತ್ರಜ್ಞೋ ಗ್ರಾಹ್ಯೋ ಬುದ್ಧಮುನಿಸ್ತತಃ .. 37..
 ಚೈತ್ಯಂ ವಂದೇತ ಚೈತ್ಯಾದ್ಯಾ ಧರ್ಮಾ ಬುದ್ಧಾಗಮೋದಿತಾಃ .
 ಅನುಷ್ಠೇಯಾ ನ ಯಾಗಾದ್ಯಾ ವೇದಾದ್ಯಾಗಮಚೋದಿತಾಃ .. 38..
 ಕ್ರಿಯಾಯಾಂ ದೇವತಾಯಾಂ ಚ ಯೋಗೇ ಶೂನ್ಯಪದೇ ಕ್ರಮಾತ್ .
 ವೈಭಾಷಿಕಾದಯೋ ಬೌದ್ಧಾಃ ಸ್ಥಿತಾಶ್ಚತ್ವಾರ ಏವ ತೇ .. 39..
 ಇತಿ ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೇ ವೈಭಾಷಿಕಮತಂ .
 ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ಬೌದ್ಧಪಕ್ಷೋ ನಾಮ ಚತುರ್ಥಂ ಪ್ರಕರಣಂ .

5. ವೈಶೇಷಿಕಪಕ್ಷಃ

ನಾಸ್ತಿಕಾನ್ ವೇದಬಾಹ್ಯಾಂಸ್ತು ಬೌದ್ಧಲೋಕಾಯತಾರ್ಹತಾನ್ .
 ನಿರಾಕರೋತಿ ವೇದಾರ್ಥವಾದೀ ವೈಶೇಷಿಕೋಽಧುನಾ .. 1..
 ವೇದಮಾರ್ಗಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾ ವಿಶಿಷ್ಟಾಃ ಪರದರ್ಶನೇ .

ಬೌದ್ಧಾದಯೋ ವಿಶಿಷ್ಟಾಸ್ತೇ ನ ಭವಂತಿ ದ್ವಿಜಾಃ ಪುನಃ .. 2..
 ಅತೋ ಬುದ್ಧಾಭಿರ್ನಿತ್ಯಂ ವೇದಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಂದಯಾ .
 ಆತ್ಮವಂಚಕತಾ ಕಷ್ಟಾ ಸರ್ವತ್ರಾಘೋಷಿತಾ ಭುವಿ .. 3..
 ಪ್ರಮಾಣಂ ಏವ ವೇದಾಃ ಸ್ಯುಃ ಸರ್ವೇಶ್ವರಕೃತತ್ವತಃ .
 ಸ ಏವ ಕರ್ಮಫಲದೋ ಜೀವಾನಾಂ ಪಾರಿಶೇಷ್ಯತಃ .. 4..
 ಜೀವಾ ವಾ ಜೀವಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಪರಮಾಣವಃ .
 ನೇಶತೇ ಹ್ಯತ್ರ ಜೀವಾನಾಂ ತತ್ತತ್ಕರ್ಮಫಲಾರ್ಪಣೇ .. 5..
 ಜೀವಾಃ ಕರ್ಮಫಲಾವಾಪ್ತೌ ಶಕ್ತಾಶ್ಚೇತ್ ಸ್ವಸುಖೇ ರತಾಃ .
 ಅಪ್ರಾರ್ಥಿತಾನಿ ದುಃಖಾನಿ ವಾರಯಂತು ಪ್ರಯತ್ನತಃ .. 6..
 ಅಶಕ್ತಾನ್ಯತ್ರ ಕರ್ಮಾಣಿ ಜೀವಾನಾಂ ಸ್ವಫಲಾರ್ಪಣೇ .
 ಅಚೇತನತ್ವಾದಗತೇಃ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಭೂಮಿಷು .. 7..
 ನಾಚೇತನತ್ವಾತ್ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಫಲದಾತ್ಯತ್ವಸಂಭವಃ .
 ಅಚೇತನಾಃ ಫಲಂ ದಾತುಮಶಕ್ತಾಃ ಪರಮಾಣವಃ .. 8..
 ಕಾಲೋಽಪ್ಯಚೇತನಸ್ತೇಷಾಂ ನ ಹಿ ಕರ್ಮಫಲಪ್ರದಃ .
 ಅತೋಽನ್ಯಃ ಫಲದೋ ಲೋಕೇ ಭವತ್ಯೇಭ್ಯೋ ವಿಲಕ್ಷಣಃ .. 9..
 ಸ ತು ಪ್ರಾಣಿವಿಶೇಷಾಂಶ್ಚ ದೇಶಾನಪಿ ತದಾಶ್ರಯಾನ್ .
 ಜಾನನ್ ಸರ್ವಜ್ಞ ಏವೇಷ್ಟೋ ನಾನ್ಯೇ ಬೌದ್ಧಾದಿಸಮ್ಮತಾಃ .. 10..
 ಅಜಾನನ್ ಪ್ರಾಣಿನೋ ಲೋಕೇ ಹೇಯೋಪಾದೇಯಮಾತ್ರವಿತ್ .
 ಪ್ರಾದೇಶಿಕೋ ನ ಸರ್ವಜ್ಞೋ ನಾಸ್ಮದಾದಿವಿಲಕ್ಷಣಃ .. 11..
 ವೇದೈಕದೇಶಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಕಾರೀರೀವೃಷ್ಟಿಭೋಧಕಂ .
 ಅದೃಷ್ಟಯೋಶ್ಚ ವಿಶ್ವಾಸಃ ಕಾರ್ಯಃ ಸ್ವರ್ಗಪವರ್ಗಯೋಃ .. 12..
 ಕಾರೀರೀಷ್ಟ್ಯಕ್ತವೃಷ್ಟಿಶ್ಚ ದೃಷ್ಟವ್ಯಾದೃಷ್ಟನಿರ್ಣಯೇ .
 ಜ್ಯೋತಿಃಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಕಾಲಸ್ಯ ಗ್ರಹಣಂ ತನ್ನಿದರ್ಶನಂ .. 13..
 ದೃಷ್ಟೈಕದೇಶಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ಯತ್ ತೂಕ್ತಂ ಸೌಗತಾದಿಭಿಃ .
 ತಚ್ಚ ವೇದಾದಪಹೃತಂ ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರತಾರಕೈಃ .. 14..
 ಮಂತ್ರವ್ಯಾಕರಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಂತ್ರಾ ವಿರಚಿತಾಃ ಪುನಃ .
 ಲಿಪಿಸಮಿಶ್ರಜಾತಾಸ್ತೇ ಸಿದ್ಧಮಂತ್ರಾಸ್ತಥಾ ಕೃತಾಃ .. 15..
 ಬೌದ್ಧಾಗಮೇಭ್ಯೋ ದೃಷ್ಟಾರ್ಥಾ ನ ಹೃತಾ ವೈದಿಕೈಃ ಕ್ವಚಿತ್ .
 ವೇದಸ್ಯೈವ ಷಡಂಗಾನಿ ಯತಃ ಶಿಕ್ಷಾದಿಕಾನಿ ವೈ .. 16..
 ನಾನ್ಯಾಗಮಾಂಗತಾ ತೇಷಾಂ ನ ಕ್ವಾಪ್ಯುಕ್ತಾ ಪರೈರಪಿ .
 ಅತೋ ವೇದಬಲೀಯಸ್ತ್ವಂ ನಾಸ್ತಿಕಾಗಮಸಂಚಯಾತ್ .. 17..

ಷಟ್ಪದಾರ್ಥಪರಿಜ್ಞಾನಾನ್ ಮೋಕ್ಷಂ ವೈಶೇಷಿಕಾ ವಿದುಃ .
ತದಂತರ್ಗತ ಏವೇಶೋ ಜೀವಾಃ ಸರ್ವಮಿದಂ ಜಗತ್ .. 18..
ದ್ರವ್ಯಂ ಗುಣಸ್ತಥಾ ಕರ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯಂ ಯತ್ ಪರಾಪರಂ .
ವಿಶೇಷಃ ಸಮವಾಯಶ್ಚ ಷಟ್ಪದಾರ್ಥಾ ಇಹೇರಿತಾಃ .. 19..
ಪೃಥಿವ್ಯಾಪಸ್ತಥಾ ತೇಜೋ ವಾಯುರಾಕಾಶಂ ಏವ ಚ .
ದಿಕ್ಕಾಲಾತ್ಮಮನಾಂಸೀತಿ ನವ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ ತನ್ಮತೇ .. 20..
ಪೃಥಿವೀ ಗಂಧವತ್ಯಾಪಃ ಸರಸಾಸ್ತೇಜಸಃ ಪ್ರಭಾ .
ಅನುಷ್ಣಾಶೀತಸಂಸ್ಪರ್ಶೋ ವಾಯುಃ ಶಬ್ದಗುಣಂ ನಭಃ .. 21..
ದಿಕ್ ಪೂರ್ವಾಪರಧೀಲಿಂಗಾ ಕಾಲಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಚಿರಾಗತಃ .
ಆತ್ಮಾಹಂಪ್ರತ್ಯಯಾತ್ ಸಿದ್ಧೋ ಮನೋಽನ್ತಃಕರಣಂ ಮತಂ .. 22..
ಅಯೋಗಮನ್ಯಯೋಗಂ ಚ ಮುಕ್ತಾ ದ್ರವ್ಯಾಶ್ರಿತಾ ಗುಣಾಃ .
ಚತುರ್ವಿಮ್ಯತಿಧಾ ಭಿನ್ನಾ ಗುಣಾಸ್ತೇಽಪಿ ಯಥಾಕ್ರಮಾತ್ .. 23..
ಶಬ್ದಃ ಸ್ಪರ್ಶೋ ರಸೋ ರೂಪಂ ಗಂಧಸಂಯೋಗವೇಗತಾಃ .
ಸಂಖ್ಯಾದ್ರವತ್ವಸಂಸ್ಕಾರಪರಿಮಾಣವಿಭಾಗತಾಃ .. 24..
ಪ್ರಯತ್ನಸುಖದುಃಖೇಚ್ಛಾಬುದ್ಧಿದ್ವೇಷಪೃಥಕ್ಯತಾಃ .
ಪರತ್ವಂ ಚಾಪರತ್ವಂ ಚ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾ ಚ ಗೌರವಂ .. 25..
ಇಮೇ ಗುಣಾಶ್ಚತುರ್ವಿಮ್ಯತ್ಯಧ ಕರ್ಮ ಚ ಪಂಚಧಾ .
ಪ್ರಸಾರಾಕುಂಚನೋತ್ಕ್ಲೇಷಾ ಗತ್ಯವಕ್ಷೇಪಣೇ ಇತಿ .. 26..
ಪರಂ ಚಾಪರಮಿತ್ಯತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯಂ ದ್ವಿವಿಧಂ ಮತಂ .
ಪರಂ ಸತ್ತಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯಂ ದ್ರವ್ಯತ್ವಾದ್ಯಪರಂ ಮತಂ .. 27..
ಪರಸ್ಪರವಿವೇಕೋಽತ್ರ ದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ ಯೈಸ್ತು ಗಮ್ಯತೇ .
ವಿಶೇಷಾ ಇತಿ ತೇ ಜ್ಞೇಯಾ ದ್ರವ್ಯಂ ಏವ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ .. 28..
ಸಂಬಂಧಃ ಸಮವಾಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ ತು ಗುಣಾದಿಭಿಃ .
ಷಟ್ ಪದಾರ್ಥಾ ಇಮೇ ಜ್ಞೇಯಾಸ್ತನ್ಮಯಂ ಸಕಲಂ ಜಗತ್ .. 29..
ತೇಷಾಂ ಸಾಧರ್ಮ್ಯವೈಧರ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಂ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ಸಾಧನಂ .
ದ್ರವ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಏವಾತ್ಮಾ ಭಿನ್ನೋ ಜೀವಪರತ್ವತಃ .. 30..
ದೇವಾ ಮನುಷ್ಯಾಸ್ತಿಯಂಚೋ ಜೀವಾಸ್ತನ್ಯೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ .
ತದಾಜ್ಞಪ್ರಕ್ರಿಯಾಂ ಕುರ್ವನ್ ಮುಚ್ಯತೇಽನ್ಯಸ್ತು ಬದ್ಯತೇ .. 31..
ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತೀತಿಹಾಸಾದ್ಯಂ ಪುರಾಣಂ ಭಾರತಾದಿಕಂ .
ಈಶ್ವರಾಜ್ಞೇತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ನ ಲಂಘ್ಯಾ ವೈದಿಕೈಃ ಕ್ವಚಿತ್ .. 32..
ತ್ರಿಧಾ ಪ್ರಮಾಣಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮನುಮಾನಾಗಮಾವಿತಿ .
ತ್ರಿಭಿರೇತೈಃ ಪ್ರಮಾಣೈಸ್ತು ಜಗತ್ಕರ್ತಾವಗಮ್ಯತೇ .. 33..

ತಸ್ಮಾತ್ ತದುಕ್ತಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ಯಾತ್ ತಸ್ಯೈವ ತೃಪ್ತಯೇ .
 ಭಕ್ತ್ಯೈವಾವರ್ಜನೀಯೋಽಸೌ ಭಗವಾನ್ ಪರಮೇಶ್ವರಃ .. 34..
 ತತ್ರಸಾದೇನ ಮೋಕ್ಷಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕರಣೋಪರಮಾತ್ಮಕಃ .
 ಕರಣೋಪರಮೇ ತ್ವಾತ್ಮಾ ಪಾಷಾಣವದವಸ್ಥಿತಃ .. 35..
 ದುಃಖಸಾಧ್ಯಃ ಸುಖೋಚ್ಛೇದೀ ದುಃಖೋಚ್ಛೇದವದೇವ ನಃ .
 ಅತಃ ಸಂಸಾರನಿರ್ವಿಣ್ಣೋ ಮುಮುಕ್ಷುರ್ಮುಚ್ಯತೇ ಜನಃ .. 36..
 ಪಶ್ಚಾನ್ ನೈಯಾಯಿಕಸ್ತರ್ಕೈಃ ಸಾಧಯಿಷ್ಯತಿ ನಃ ಶಿವಂ .
 ನಾತಿಭಿನ್ನಂ ಮತಂ ಯಸ್ಮಾದಾವಯೋರ್ವೇದವಾದಿನೋಃ .. 37..
 ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ವೈಶೇಷಿಕಪಕ್ಷೋ ನಾಮ ಪಂಚಮಂ
 ಪ್ರಕರಣಂ .

6. ನೈಯಾಯಿಕಪಕ್ಷಃ

ನೈಯಾಯಿಕಸ್ಯ ಪಕ್ಷೋಽಥ ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತೇ .
 ಯತ್ ತರ್ಕರಕ್ಷಿತೋ ವೇದೋ ಗ್ರಸ್ತಃ ಪಾಷಂಡದುರ್ಜನೈಃ .. 1..
 ಅಕ್ಷಪಾದಃ ಪ್ರಾಮಾಣಾದಿಷೋಡಶಾರ್ಥಪ್ರಬೋಧನಾತ್ .
 ಜೀವಾನಾಂ ಮುಕ್ತಿಮಾಚಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣಂ ಚ ಪ್ರಮೇಯತಾ .. 2..
 ನಿರ್ಣಯಃ ಸಂಶಯೋಽನ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರಯೋಜನನಿದರ್ಶನೇ .
 ಸಿದ್ಧಾಂತಾವಯವೌ ತರ್ಕೋ ವಾದೋ ಜಲ್ಪೋ ವಿತಂಡತಾ .. 3..
 ಹೇತ್ವಾಭಾಸಂ ಛಲಂ ಜಾತಿರ್ನಿಗ್ರಹಸ್ಥಾನಮಿತ್ಯಪಿ .
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮನುಮಾನಾಖ್ಯಮುಪಮಾನಾಗಮಾವಿತಿ .. 4..
 ಚತ್ವಾರ್ಯತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ ನೋಪಮಾನಂ ತು ಕಸ್ಯಚಿತ್ .
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಸ್ಮದಾದಿನಾಮಸ್ತನ್ಯದ್ಯೋಗಿನಾಮಪಿ .. 5..
 ಪಶ್ಯಂತಿ ಯೋಗಿನಃ ಸರ್ವಮೀಶ್ವರಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದತಃ .
 ಸ್ವಭಾವೇನೇಶ್ವರಃ ಸರ್ವಂ ಪಶ್ಯತಿ ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಷಾ .. 6..
 ಯತ್ನೇನಾಪಿ ನ ಜಾನಂತಿ ಸರ್ವೇಶಂ ಮಾಂಸಚಕ್ಷುಷಃ .
 ಈಶ್ವರಂ ಸಾಧಯತ್ಯೇತದನುಮಾನಮಿತಿ ಸ್ಫುಟಂ .. 7..
 ಭೂರ್ಭೂಧರಾದಿಕಂ ಸರ್ವಂ ಸರ್ವವಿತ್ ಕರ್ತೃಪೂರ್ವಕಂ .
 ಕಾರ್ಯತ್ವಾದ್ವಟವಚ್ಛೇತಿ ಜಗತ್ಕರ್ತಾನುಮೀಯತೇ .. 8..
 ಕಾರ್ಯತ್ವಮಪ್ಯಸಿದ್ಧಂ ಚೇತ್ ಕ್ಷ್ಮಾದೇಃ ಸಾವಯವತ್ವತಃ .
 ಘಟಕುಡ್ಯಾದಿವಚ್ ಚೇತಿ ಕಾರ್ಯತ್ವಮಪಿ ಸಾಧ್ಯತೇ .. 9..
 ದೃಷ್ಟಾಂತಸಿದ್ಧದೇಹಾದೇರ್ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಪ್ರಸಂಗತಃ .

ನ ವಿಶೇಷವಿರೋಧೋಽತ್ರ ವಾಚ್ಯೋ ಭಟ್ಟಾದಿಭಿಃ ಕ್ವಚಿತ್ .. 10..
 ಉತ್ಕರ್ಷಸಮಜಾತಿತ್ವಾತ್ ಸಮ್ಯಗ್ಗೋಷೋ ನ ತಾದೃಶಃ .
 ಕಾರ್ಯತ್ವಮಾತ್ರಾತ್ ಕರ್ತೃತ್ವಮಾತ್ರಂ ಏವಾನ್ಮೀಯತೇ .. 11..
 ದೃಷ್ಟಾಂತಸ್ಥವಿಶೇಷೈಸ್ತ್ವಂ ವಿರೋಧಂ ಯದಿ ಭಾಷಸೇ .
 ಧೂಮೇನಾಗ್ನ್ಯನುಮಾನಸ್ಯ ಹ್ಯಭಾವೋಽಪಿ ಪ್ರಸಜ್ಯತೇ .. 12..
 ಅಶರೀರೋಽಪಿ ಕುರುತೇ ಶಿವಃ ಕಾರ್ಯಮಿಹೇಚ್ಛಯಾ .
 ದೇಹಾನಪೇಕ್ಷೋ ದೇಹಂ ಸ್ವಂ ಯಥಾ ಚೇಷ್ಟಯತೇ ಜನಃ .. 13..
 ಇಚ್ಛಾಜ್ಞಾನಪ್ರಯತ್ನಾಖ್ಯಾ ಮಹೇಶ್ವರಗುಣಾಸ್ತ್ರಯಃ .
 ಶರೀರರಹಿತೇಽಪಿ ಸ್ಯುಃ ಪರಮಾಣುಸ್ವರೂಪವತ್ .. 14..
 ಕಾರ್ಯಂ ಕ್ರಿಯಾಂ ವಿನಾ ನಾತ್ರ ಸಾ ಕ್ರಿಯಾ ಯತ್ನಪೂರ್ವಿಕಾ .
 ಕ್ರಿಯಾತ್ವಾತ್ ಸಾಧ್ಯತೇಽಸ್ಮಾಭಿರಸ್ಮದಾದಿಕ್ರಿಯಾ ಯಥಾ .. 15..
 ಸರ್ವಜ್ಞೀಯಕ್ರಿಯೋದ್ಭೂತಕ್ಷ್ಮಾದಿಕಾರ್ಯೋಪಪತ್ತಿಭಿಃ .
 ಈಶ್ವರಾಸತ್ತ ಮುಕ್ತಂ ಯನ್ ನಿರಸ್ತಂ ಪಾರಿಶೇಷ್ಯತಃ .. 16..
 ಯಥಾ ವೈಶೇಷಿಕೇಣೇಶಃ ಪಾರಿಶೇಷ್ಯೇಣ ಸಾಧಿತಃ .
 ತತ್ತಕೋಽತಾನುಸಂಧೇಯಃ ಸಮಾನಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಾವಯೋಃ .. 17..
 ಕಾಲಕರ್ಮಪ್ರಧಾನಾದೇರಚೈತನ್ಯಾತ್ ಶಿವೋಪರಃ .
 ಅಲ್ಪಜ್ಞತ್ವಾತ್ ತು ಜೀವಾನಾಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞ ಏವ ಸಃ .. 18..
 ಸರ್ವಜ್ಞೇಶಪ್ರಣೀತತ್ವಾದ್ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಿಷ್ಟತೇ .
 ಸ್ಮತ್ಯಾದೀನಾಂ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಂ ತನ್ಮೂಲತ್ವೇನ ಸಿದ್ಧತಿ .. 19..
 ಶ್ರುತಂ ಸ್ಮಾರ್ತಂ ಚ ಯತ್ ಕರ್ಮ ಯಥಾವದಿಕ ಕುರ್ವತಾಂ .
 ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗೌ ಸ್ಯಾತಾಂ ಹಿ ನೈವ ಪಾಷಂಡಿನಾಂ ಕ್ವಚಿತ್ .. 20..
 ತೈಯಂಬಕಾದಿಭಿರ್ಮಂತ್ರೈರಪಿ ದೇವೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ .
 ಅನುಷ್ಠಾನೋಪಯುಕ್ತಾರ್ಥಸ್ಮಾರಕೈಃ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತೇ .. 21..
 ಕಾರೀರೀಷ್ಟ್ಯರ್ಥವೃಷ್ಟಾದಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗಯೋಃ .
 ವಿಶ್ವಾಸೋಽದೃಷ್ಟಯೋಃ ಕಾರ್ಯಃ ಕರಣಾದ್ಯೈಃ ಅಂಚಿತಃ .. 22..
 ಅಪ್ರಮಾಣಮಶೇಷಂ ಚ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಬುದ್ಧಾದಿಕಲ್ಪಿತಂ .
 ಸ್ಯಾದನಾಪ್ರಪ್ರಣೀತತ್ವಾದುನ್ಮತ್ತಾನಾಂ ಯಥಾ ವಚಃ .. 23..
 ಬೀಜಪ್ರರೋಹರಕ್ಷಾಯೈ ವೃತಿಃ ಕಂಟಕಿನೀ ಯಥಾ .
 ವೇದಾರ್ಥತತ್ತ್ವ ರಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಕೃತಾ ತರ್ಕಮಯೀ ವೃತಿಃ .. 24..
 ಪ್ರಮಾಣಾನುಗ್ರಾಹಕಸ್ತರ್ಕಃ ಸ ಕಥಾತ್ರಯಸಂಯುತಃ .
 ವಾದೋ ಜಲ್ಲೋ ವಿತಂಡೇತಿ ತಿಸ್ರ ಏವ ಕಥಾ ಮತಾಃ .. 25..

ಆಚಾರ್ಯೇಣ ತು ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ವಾದಸ್ತತ್ತ್ವ ಬುಭುತ್ಸಯಾ .
 ಜಯಃ ಪರಾಜಯೋ ನಾತ್ರ ತೌ ತು ಜಲ್ಪವಿತಂಡಯೋಃ .. 26..
 ವಾದೋ ತು ಪ್ರತಿವಾದೀ ಚ ಪ್ರಾಶ್ನಿಕಸ್ಯ ಸಭಾಪತಿಃ .
 ಚತ್ವಾರ್ಯಂಗಾನಿ ಜಲ್ಪಸ್ಯ ವಿತಂಡಾಯಾಸ್ತಥೈವ ಚ .. 27..
 ಸದುತ್ತರಾಪರಿಜ್ಞಾನಾತ್ ಪರಾಜಯಭಯೇ ಸತಿ .
 ಜಯೇಚ್ ಛಲೇನ ಜಾತ್ಯಾ ವಾ ಪ್ರತಿವಾದೋ ತು ವಾದಿನಾಂ .. 28..
 ಛಲಂ ಜಾತಿಂ ಬ್ರುವಾಣಸ್ಯ ನಿಗ್ರಹಸ್ಥಾನಮೀರಯೇತ್ .
 ನಿಗ್ರಹಸ್ಥಾನಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಕಥಾವಿಚ್ಛೇದಕಾರಕಂ .. 29..
 ತತ್ರೋಪಚಾರಸಾಮಾನ್ಯವಾಕ್ಯವಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಛಲಂ .
 ಚತುರ್ವೇದವಿದಿತ್ಯುಕ್ತೇ ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ವಾದಿನಾ ದ್ವಿಜೇ .
 ಕಿಮತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯೇ ಚತುರ್ವೇದಜ್ಞತೋಚಿತಾ .. 30..
 ಏವಂ ಸಾಮಾನ್ಯದೃಷ್ಟ್ಯಾ ತು ದೂಷಿತೇ ಪ್ರತಿವಾದಿನಾ .
 ವೇದವಾಕ್ಯೈ ರನೇಕಾಂತಂ ನಿಗ್ರಹಸ್ಥಾನಮಪ್ಯಥ .. 31..
 ನವವಸ್ತ್ರೋ ಬಟುಶ್ಚೇತಿ ವಾದ್ಯುಕ್ತೇ ತತ್ರ ವಾಕ್ಯಲಂ .
 ಕುತೋಽಸ್ಯ ನವ ವಾಸಾಂಸೀತ್ಯಾಚಕ್ಷಣಸ್ಯ ನಿಗ್ರಹಃ .. 32..
 ತಾತ್ಪರ್ಯವೈಪರೀತ್ಯೇನ ಕಲ್ಪಿತಾರ್ಥಸ್ಯ ಬಾಧನಂ .
 ಸ್ವಸ್ಯ ವ್ಯಾಘಾತಕಂ ವಾಕ್ಯಂ ದೂಷಣಕ್ಷಮಂ ಏವ ವಾ .
 ಉತ್ತರಂ ಜಾತಿರಿತ್ಯಾಹುಃ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಭೇದಭಾಕ್ .. 33..
 ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಜಾತೀನಾಂ ಪ್ರಯೋಕ್ತುಃ ಪ್ರತಿವಾದಿನಃ .
 ವಕ್ತವ್ಯಂ ನಿಗ್ರಹಸ್ಥಾನಮಸದುತ್ತರವಾದಿನಃ .. 34..
 ಯಥಾ ಸಾಧರ್ಮ್ಯವೈಧರ್ಮ್ಯಾತ್ ಸಮೋತಕರ್ಷಾಪಕರ್ಷತಃ .
 ವರ್ಣ್ಯಾವರ್ಣ್ಯವಿಕಲ್ಪಾಶ್ಚ ಪ್ರಾಪ್ಯಪ್ರಾಪ್ತೀತಿ ಸಾಧ್ಯತಾಃ .. 35..
 ಪ್ರಸಂಗಪ್ರತಿದರ್ಶನಾನುಪಪತ್ತಿಶ್ಚ ಸಂಶಯಃ .
 ಅರ್ಥಾಪತ್ಯವಿಶೇಷೌ ಚ ಹೇತುಪ್ರಕರಣಾಹ್ವಯೌ .. 36..
 ಕಾರ್ಯೋಪಲಬ್ಧ್ಯನುಪಲಬ್ಧಿನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯಾಶ್ಚ ಜಾತಯಃ .
 ಸಾಮ್ಯಾಪಾದಕಹೇತುತ್ವಾತ್ ಸಮತಾಜಾತಯೋ ಮತಾಃ .
 ಸದುತ್ತರಾಪರಿಜ್ಞಾನೇ ಸ್ಯಾದೇಕಾಂತಪರಾಜಯಃ .. 37..
 ಏವಂ ಜಲ್ಪವಿತಂಡಾಭ್ಯಾಂ ವೇದಬಾಹ್ಯಾನ್ ನಿರಸ್ಯ ತು .
 ವೇದೈಕವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ಕುರ್ಯಾದೀಶ್ವರತೃಪ್ತಯೇ .. 38..
 ತತ್ರಸಾದಾಪ್ರಯೋಗೇನ ಮುಮುಕ್ಷುಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ನುಯಾತ್ .
 ನಿತ್ಯಾನಂದಾನುಭೂತಿಃ ಸ್ಯಾನ್ ಮೋಕ್ಷೇ ತು ವಿಷಯಾದೃತೇ .. 39..
 ವರಂ ವೃಂದಾವನೇ ರಮ್ಯೇ ಶೃಗಾಲತ್ವಂ ವೃಣೋಮ್ಯಹಂ .

ವೈಶೇಷಿಕೋಕ್ತಮೋಕ್ಷಾತ್ ತು ಸುಖಲೇಶವಿವರ್ಜಿತಾತ್ .. 40..
ಯೋ ವೇದವಿಹಿತೈರ್ಯಜ್ಞೈರೀಶ್ವರಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದತಃ .
ಮೂರ್ಛಾಮಿಚ್ಛತಿ ಯತ್ತೇನ ಪಾಷಾಣವದವಸ್ಥಿತಿಂ .. 41..
ಮೋಕ್ಷೋ ಹಿ ಹರಿಭಕ್ತ್ಯಾಪ್ತಯೋಗೇನೇತಿ ಪುರೋದಿತಃ .
ಅಷ್ಟಾವಂಗಾನಿ ಯೋಗಸ್ಯ ಯಮೋಽಥ ನಿಯಮಸ್ತಥಾ .. 42..
ಆಸನಂ ಪವನಾಯಾಮಃ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರೋಽಥ ಧಾರಣಂ .
ಧ್ಯಾನಂ ಸಮಾಧಿರಿತ್ಯೇವಂ ತತ್ ಸಾಂಖ್ಯೋ ವಿಸ್ತರಿಷ್ಯತಿ .. 43..
ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ನೈಯಾಯಿಕಪಕ್ಷೋ ನಾಮ ಷಷ್ಠಂ ಪ್ರಕರಣಂ

7. ಪ್ರಭಾಕರಪಕ್ಷಃ

ಪ್ರಭಾಕರಗುರೋಃ ಪಕ್ಷಃ ಸಂಕ್ಷೇಪಾದಥ ಕಥ್ಯತೇ .
ತುಷ್ಟಾವ ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾಮಾಚಾರ್ಯಸ್ವರ್ಧಯಾಪಿ ಯಃ .. 1..
ವೇದೈಕವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ಮೋಕ್ಷದಂ ನಾಪರಂ ಗುರೋಃ .
ಬದ್ಧತೇ ಸ ಹಿ ಲೋಕಸ್ತು ಯಃ ಕಾಮ್ಯಪ್ರತಿಷಿದ್ಧಕೃತ್ .. 2..
ವಿದ್ಯರ್ಥವಾದಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ನಾಮಧೇಯೈಶ್ಚತುರ್ವಿಧಃ .
ವೇದೋ ವಿಧಿಪ್ರಧಾನೋಽಯಂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾವಹೋಧಕಃ .. 3..
ಆತ್ಮಾ ಜ್ಞಾತವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿವಿಧಯಸ್ತ್ವ ಆರುಣೇ ಸ್ಥಿತಾಃ .
ಯಥಾವದಾತ್ಮನಾಂ ತತ್ರ ಬೋಧಂ ವಿದಧತೇ ಸ್ಫುಟಂ .. 4..
ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಶರೀರೇಭ್ಯೋ ಭಿನ್ನ ಆತ್ಮಾ ವಿಭುರ್ಧ್ರುವಃ .
ನಾನಾಭೂತಃ ಪ್ರತಿಕ್ಷೇಪ್ತಮರ್ಥಜ್ಞಾನೇಷು ಭಾಸತೇ .. 5..
ಘಟಂ ಜಾನಾಮ್ಯಹಂ ಸ್ಪಷ್ಟಮಿತ್ಯತ್ರ ಯುಗಪತ್ ತ್ರಯಂ .
ಘಟೋ ವಿಷಯರೂಪೇಣ ಕರ್ತಾಹಂಪ್ರತ್ಯಯಾಗತಃ .
ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶರೂಪೇಣ ಜ್ಞಾನಂ ಭಾತಿ ಜನಸ್ಯ ಹಿ .. 6..
ಕರಣೋಪರಮಾನ್ ಮುಕ್ತಿಮಾಹ ವೈಶೇಷಿಕೋ ಯಥಾ .
ದುಃಸಹಾಸಾರಸಂಸಾರಸಾಗರೋತ್ತರಣೋತ್ಪುಕಃ .. 7..
ಪ್ರಯತ್ನಸುಖದುಃಖೇಚ್ಛಾಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾದಿನಾಶತಃ .
ಪಾಷಾಣವದವಸ್ಥಾನಮಾತ್ಮನೋ ಮುಕ್ತಿಮಿಚ್ಛತಿ .. 8..
ದುಃಖಸಾಧ್ಯಸುಖೋಚ್ಛೇದೋ ದುಃಖೋಚ್ಛೇದವದಿಷ್ಯತೇ .
ನಿತ್ಯಾನಂದಾನುಭೂತಿಶ್ಚ ನಿರ್ಗುಣಸ್ಯ ನ ಚೇಷ್ಯತೇ .. 9..
ನ ಬುದ್ಧಿಭೇದಂ ಜನಯೇದಜ್ಞಾನಾಂ ಕರ್ಮಸಂಗಿನಾಂ .

ಅನ್ಯಃ ಸಂನ್ಯಾಸೈನಾಂ ಮಾರ್ಗೋ ಜಾಘಟೀತಿ ನ ಕರ್ಮಿಣಾಂ .. 10..
 ತಸ್ಮಾತ್ ಯಾಗಾದಯೋ ಧರ್ಮಾಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ ವಿಹಿತಾ ಯತಃ .
 ಅನ್ಯಥಾ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕರ್ಮಣೈವಾಧಿಕಾರಿಣಾಂ .. 11..
 ಕರ್ಮಮಾತ್ರೈಕಶರಣಾಃ ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಂತ್ಯನುತ್ತಮಂ .
 ನ ದೇವತಾ ಚತುರ್ಥ್ಯಂತವಿನಿಯೋಗಾದೃತೇ ಪರಾ .. 12..
 ವೇದಬಾಹ್ಯಾನ್ ನಿರಾಕೃತ್ಯ ಭಟ್ವ . ಏಣೈರ್ಗತೇ ಪಥಿ .
 ಚಕ್ರೇ ಪ್ರಭಾಕರಃ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಗುರುಃ ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಣಾಂ .. 13..
 ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ಪ್ರಭಾಕರಪಕ್ಷೋ ನಾಮ ಸಪ್ತಮಂ ಪ್ರಕರಣಂ

8. ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯಪಕ್ಷಃ

ಬೌದ್ಧಾದಿನಾಸ್ತಿಕದ್ವಸ್ತವೇದಮಾರ್ಗಂ ಪುರಾ ಕಿಲ .
 ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯಃ ಕುಮಾರಾಂಶಃ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ಭೂತಲೇ .. 1..
 ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಕಾಮ್ಯನಿಷಿದ್ಧೇ ದ್ವೇ ವಿಹಿತಾಚರಣಾನ್ ನರಃ .
 ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣೋ ಜ್ಞಾನೀ ಪರಂ ನಿರ್ವಾಣಂ ಋಚ್ಛತಿ .. 2..
 ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವಾಣೈಃ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಾನುರೂಪತಃ .
 ಜನಿತ್ವೈವೋಪಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಭೂಯಃ ಕಾಮ್ಯಫಲಂ ನರೈಃ .. 3..
 ಕೃಮಿಕೀಟಾದಿರೂಪೇಣ ಜನಿತ್ವಾ ತು ನಿಷಿದ್ಧಕೃತ್ .
 ನಿಷಿದ್ಧಫಲಭೋಗೌ ಸ್ಯಾದಧೋಽಧೋ ನರಕಂ ವ್ರಜೇತ್ .. 4..
 ಅತೋ ವಿಚಾರ್ಯ ವಿಜ್ಞೇಯೌ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮೌ ವಿಪಶ್ಚಿತಾ .
 ಚೋದನೈಕಪ್ರಮಾಣೌ ತೌ ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಗೋಚರೌ .. 5..
 ವಿಧ್ಯರ್ಥವಾದಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ನಾಮಧೇಯೈಶ್ಚತುರ್ವಿಧಃ .
 ವೇದೋ ವಿಧಿಪ್ರಧಾನೋಽಯಂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾವಬೋಧಕಃ .. 6..
 ನಿವರ್ತಕಂ ನಿಷಿದ್ಧಾದ್ಯತ್ ಪುಂಸಾಂ ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕಂ .
 ವಾಕ್ಯಂ ತಚ್ಚೋದನಾ ವೇದೇ ಲಿಡ್ಲೋಟ್ಟವ್ಯಾದಿಲಾಂಭಿತಂ .. 7..
 ನಿಷಿದ್ಧನಿಂದಕಂ ಯತ್ ತು ವಿಹಿತಾರ್ಥಪ್ರಶಂಸಕಂ .
 ವಾಕ್ಯಮತ್ರಾರ್ಥವಾದಃ ಸ್ಯಾದ್ವಿದ್ಯಂಶತ್ವಾತ್ ಪ್ರಮಾಣಕಂ .. 8..
 ಕರ್ಮಾಂಗಭೂತಾ ಮಂತ್ರಾಃ ಸ್ಯುರನುಷ್ಠೇಯಪ್ರಕಾಶಕಾಃ .
 ಯಾಗಾದೇರ್ನಾಮಭೂತಾನಿ ನಾಮಧೇಯಾನಿ ಹಿ ಶ್ರುತೌ .. 9..
 ಆತ್ಮಾ ಜ್ಞಾತವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿವಿಧಯಸ್ತ್ವ ಆರುಣೇಷು ಯೇ .
 ಬೋಧಂ ವಿದಧತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾತ್ಮನಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನಿ .. 10..

ದೂಷಯಂತ್ಯನುಮಾನಾಭ್ಯಾಂ ಬೌದ್ಧಾ ವೇದಮಪಿ ಸ್ಫುಟಂ .
 ತನ್ಮೂಲಲಬ್ಧಧರ್ಮಾದೇರಪಲಾಪಸ್ತು ಸಿದ್ಧತಿ .. 11..
 ವೇದೋಽಪ್ರಮಾಣಂ ವಾಕ್ಯತ್ವಾದ್ರಥ್ಯಾಪುರುಷವಾಕ್ಯವತ್ .
 ಅಥಾನಾಪ್ತಪ್ರಣೀತತ್ವಾದುನ್ಮತ್ತಾನಾಂ ಯಥಾ ವಚಃ .. 12..
 ತದಯುಕ್ತಮಿಮೌ ಹೇತೂ ಭವೇತಾಮಪ್ರಯೋಜಕೌ .
 ವಾಕ್ಯತ್ವಮಾತ್ರಾದ್ವೇದಸ್ಯ ನ ಭವತ್ಯಪ್ರಮಾಣತಾ .. 13..
 ಅನಾಪ್ತಪುರುಷೋಕ್ತತ್ವಂ ಹೇತುಸ್ತೇ ನ ಪ್ರಯೋಜಕಃ .
 ಸ್ಯಾದನಾಪ್ತೋಕ್ತತಾಮಾತ್ರಾದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ನ ಚ ಶ್ರುತೇಃ .. 14..
 ನಿತ್ಯವೇದಸ್ಯ ಚಾನಾಪ್ತಪ್ರಣೀತತ್ವಂ ನ ದುಷ್ಯತಿ .
 ವಿಪ್ರಲಂಭಾದಯೋ ದೋಷಾ ವಿದ್ಯಂತೇ ಪುಂಗಿರಾಂ ಸದಾ .. 15..
 ವೇದಸ್ಯಾಪೌರುಷೇಯತ್ವಾದ್ಧೋಷಾಶಂಕೈವ ನಾಸ್ತಿ ನಃ .
 ವೇದಸ್ಯಾಪೌರುಷೇಯತ್ವಂ ಕೇಚಿನ್ ನೈಯಾಯಿಕಾದಯಃ .. 16..
 ದೂಷಯಂತೀಶ್ವರೋಕ್ತಃ . ಅತ್ವಾನ್ ಮನ್ಯಮಾನಾಃ ಪ್ರಮಾಣತಾಂ .
 ಪೌರುಷೇಯೋ ಭವೇದ್ವೇದೋ ವಾಕ್ಯತ್ವಾದ್ಭಾರತಾದಿವತ್ .. 17..
 ಸರ್ವೇಶ್ವರಪ್ರಣೀತತ್ವೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಪಿ ಸುಸ್ಥಿತಂ .
 ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಂ ವಿದ್ಯತೇ ನೇತಿ ಪೌರುಷೇಯೇಷು ಯುಜ್ಯತೇ .. 18..
 ವೇದೇ ವಕ್ತುರಭಾವಾಚ್ಚ ತದ್ವಾರ್ತಾಪಿ ಸುದುರ್ಲಭಾ .
 ವೇದಸ್ಯ ನಿತ್ಯತಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯೇನೋಪಯುಜ್ಯತೇ .. 19..
 ಸರ್ವೇಶ್ವರಪ್ರಣೀತತ್ವಂ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಯೈವ ಕಾರಣಂ .
 ತದಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಮಾಣೇನ ಕೇನಾತ್ರೇಶ್ವರಕಲ್ಪನಾ .. 20..
 ಸ ಯದ್ಯಾಗಮಕಲ್ಪಃ ಸ್ಯಾನ್ ನಿತ್ಯೋಽನಿತ್ಯಃ ಕಿಮಾಗಮಃ .
 ನಿತ್ಯಶ್ಚೈತ್ ತಂ ಪ್ರತೀಶಸ್ಯ ಕೇಯಂ ಕರ್ತೃತ್ವಕಲ್ಪನಾ .. 21..
 ಅನಿತ್ಯಾಗಮಪಕ್ಷೇ ಸ್ಯಾದನ್ಮೋಽನ್ಯಾಶ್ರಯದೂಷಣಂ .
 ಆಗಮಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಮೀಶ್ವರೋಕ್ತೇಶ್ವರಸ್ತತಃ .. 22..
 ಆಗಮಾತ್ ಸಿದ್ಧತೀತ್ಯೇವಮನ್ಮೋಽನ್ಯಾಶ್ರಯದೂಷಣಂ .
 ಸ್ವತ ಏವ ಪ್ರಮಾಣತ್ವಮತೋ ವೇದಸ್ಯ ಸುಸ್ಥಿರಂ .. 23..
 ಧರ್ಮಾಧರ್ಮೌ ಚ ವೇದೈಕಗೋಚರಾವಿತ್ಯಪಿ ಸ್ಥಿತಂ .
 ನನು ವೇದಂ ವಿನಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಾಮಲಕವತ್ ಸ್ಫುಟಂ .. 24..
 ಪಶ್ಯಂತಿ ಯೋಗಿನೋ ಧರ್ಮಂ ಕಥಂ ವೇದೈಕಮಾನತಾ .
 ತದಯುಕ್ತಂ ನ ಯೋಗೀ ಸ್ಯಾದಸ್ಮದಾದಿವಿಲಕ್ಷಣಃ .. 25..
 ಸೋಽಪಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯೈಃ ಪಶ್ಯನ್ ವಿಷಯಂ ನಾತಿರಿಚ್ಯತೇ .
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮನುಮಾನಾಖ್ಯಮುಪಮಾನಮನಂತರಂ .. 26..

ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿರಭಾವಶ್ಚ ನ ಧರ್ಮಂ ಬೋಧಯಂತಿ ವೈ .
 ತತ್ತದಿಂದ್ರಿಯಯೋಗೇನ ವರ್ತಮಾನಾರ್ಥಬೋಧಕಂ .. 27..
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ನ ಹಿ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ಸೋಽಪ್ಯತೀತಮನಾಗತಂ .
 ಧರ್ಮೇಣ ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧಿರೂಪಸ್ಯಾಭಾವತಃ ಕ್ವಚಿತ್ .. 28..
 ನಾನುಮಾನಮಪಿ ವ್ಯಕ್ತಂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾವಬೋಧಕಂ .
 ಧರ್ಮಾದಿಸದೃಶಾಭಾವಾದುಪಮಾನಮಪಿ ಕ್ವಚಿತ್ .. 29..
 ಸಾದೃಶ್ಯಗ್ರಾಹಕಂ ನೈವ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾವಬೋಧಕಂ
 ಸುಖಸ್ಯ ಕಾರಣಂ ಧರ್ಮೋ ದುಃಖಸ್ಯಾಧರ್ಮ ಇತ್ಯಪಿ .. 30..
 ಅರ್ಥಾಪತ್ಯಾತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾತ್ರೇ ಜ್ಞಾನೇ ನ ದುಷ್ಯತಿ .
 ಸಾಮಾನ್ಯಮನನುಷ್ಠೇಯಂ ಕಿಂ ಚಾತೀತಂ ತದಾ ಭವೇತ್ .. 31..
 ಯಾಗಾದಯೋ ಹ್ಯನುಷ್ಠೇಯಾ ವಿಶೇಷಾ ವಿಧಿಚೋದಿತಾಃ .
 ಅಭಾವಾಖ್ಯಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ನ ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಪ್ರಕಾಶಕಂ .. 32..
 ಪ್ರಮಾಣಪಂಚಕಾಭಾವೇ ತತ್ ಸದಾ ವರ್ತತೇ ಯತಃ .
 ವೇದೈಕಗೋಚರೌ ತಸ್ಮಾದ್ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾವಿತಿ ಸ್ಥಿತಂ .. 33..
 ವೇದೈಕವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ಮೋಕ್ಷದಂ ನಾಪರಂ ತತಃ .
 ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥೇ ನ ಪ್ರವರ್ತೇತ ತತ್ರ ಕಾಮ್ಯನಿಷಿದ್ಧಯೋಃ .. 34..
 ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕೇ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರತ್ಯವಾಯಜಿಹಾಸಯಾ .
 ಆತ್ಮಾ ಜ್ಞಾತವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿವಿಧಿಭಿಃ ಪ್ರತಿಪಾದಿತೇ .. 35..
 ಜೀವಾತ್ಮನಾಂ ಪ್ರಬೋಧಸ್ತು ಜಾಯತೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿ .
 ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಾದಿಕಂ ಯೋಗಮಭ್ಯಸ್ಯನ್ ವಿಹಿತಕ್ರಿಯಃ .. 36..
 ಮನಃ ಕರಣಕೇನಾತ್ಮಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣಾವಸೀಯತೇ .
 ಭಿನ್ನಾಭಿನ್ನಾತ್ಮಕಸ್ತ್ವ ಆತ್ಮಾ ಗೋವತ್ ಸದಸದಾತ್ಮನಃ .. 37..
 ಜೀವರೂಪೇಣ ಭಿನ್ನೋಽಪಿ ತ್ವಭಿನ್ನಃ ಪರರೂಪತಃ .
 ಅಸತ್ ಸ್ಯಾತ್ ಜೀವರೂಪೇಣ ಸದ್ರೂಪಃ ಪರರೂಪತಃ .. 38..
 ಶಾವಲೇಯಾದಿಗೋಷ್ಟೇವ ಯಥಾ ಗೋತ್ವಂ ಪ್ರತೀಯತೇ .
 ಪರಮಾತ್ಮ ತ್ವನುಸ್ಮೃತವೃತ್ತಿರ್ಜೀವೇಽಪಿ ಬುದ್ಧತಾಂ .. 39..
 ತೈಯಾಂಬಿಕಾದಿಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಃ ಪೂಜ್ಯೋ ಧೈಯೋ ಮುಮುಕ್ಷುಭಿಃ .
 ಧ್ಯಾತ್ವೈವಾರೋಪಿತಾಕಾರಂ ಕೈವಲ್ಯಂ ಸೋಽಧಿಗಚ್ಛತಿ .. 40..
 ಪರಾನಂದಾನುಭೂತಿಃ ಸ್ಯಾನ್ ಮೋಕ್ಷೇ ತು ವಿಷಯಾದೃತೇ .
 ವಿಷಯೇಷು ವಿರಕ್ತಾಃ ಸ್ಯುರ್ನಿತ್ಯಾನಂದಾನುಭೂತಿತಃ .
 ಗಚ್ಛಂತ್ಯಪುನರಾವೃತ್ತಿಂ ಮೋಕ್ಷಂ ಏವ ಮುಮುಕ್ಷವಃ .. 41..

ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯಪಕ್ಷೋ ನಾಮ ಅಷ್ಟಮಂ ಪ್ರಕರಣಂ .

9. ಕಪಿಲವಾಸುದೇವಸಾಂಖ್ಯಪಕ್ಷಃ

ಸಾಂಖ್ಯದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಃ ಸಂಕ್ಷೇಪಾದಥ ಕಥ್ಯತೇ .
 ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಂ ದ್ವಿಧಾಭೂತಂ ಸೇಶ್ವರಂ ಚ ನಿರೀಶ್ವರಂ .. 1..
 ಚಕ್ರೇ ನಿರೀಶ್ವರಂ ಸಾಂಖ್ಯಂ ಕಪಿಲೋಽನ್ಯತ್ ಪತಂಜಲಿಃ .
 ಕಪಿಲೋ ವಾಸುದೇವಃ ಸ್ಯಾದನಂತಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪತಂಜಲಿಃ .. 2..
 ಜ್ಞಾನೇನ ಮುಕ್ತಿಂ ಕಪಿಲೋ ಯೋಗೇನಾಹ ಪತಂಜಲಿಃ .
 ಯೋಗೀ ಕಪಿಲಪಕ್ಷೋಕ್ತಂ ತತ್ತಜ್ಞಾನಮಪೇಕ್ಷತೇ .. 3..
 ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಹಾಸೇಷು ಪುರಾಣೇ ಭಾರತಾದಿಕೇ .
 ಸಾಂಖ್ಯೋಕ್ತಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ತಥಾ ಶೈವಾಗಮಾದಿಷು .. 4..
 ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತವಿವೇಕೇನ ಪುರುಷಸ್ಯೈವ ವೇದನಾತ್ .
 ದುಃಖತ್ರಯನಿವೃತ್ತಿಃ ಸ್ಯಾದೇಕಾಂತಾತ್ಯಂತತೋ ನ್ಲಂ .. 5..
 ದುಃಖಮಾಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಂ ಚಾಧಿಭೌತಿಕಂ ಚಾಧಿದೈವಿಕಂ .
 ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಂ ಮನೋದುಃಖಂ ವ್ಯಾಧಯಃ ಪಿಟಕಾದಯಃ .. 6..
 ಆಧಿಭೌತಿಕಂ ದುಃಖಂ ಸ್ಯಾತ್ ಕೀತಾದಿಪ್ರಾಣಿಸಂಭವಂ .
 ವರ್ಷಾತಪಾದಿಸಂಭೂತಂ ದುಃಖಂ ಸ್ಯಾದಾಧಿದೈವಿಕಂ .. 7..
 ಏಕಾಂತಾತ್ಯಂತತೋ ದುಃಖಂ ನಿವರ್ತೇತಾತ್ಮವೇದನಾತ್ .
 ಉಪಾಯಾಂತರತೋ ಮೋಕ್ಷಃ ಕ್ಷಯಾತಿಶಯಸಂಯುತಃ .. 8..
 ನ ಚೌಷಧೈರ್ನ ಯಾಗಾದ್ಯೈಃ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಹೇತುಭಿಃ .
 ತೈಗುಣ್ಯವಿಷಯೈರ್ಮೋಕ್ಷಃ ತತ್ತಜ್ಞಾನಾದೃತೇ ಪರೈಃ .. 9..
 ಪಂಚವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವಾನಿ ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಾದಿಕಾನಿ ಯಃ .
 ವೇತ್ತಿ ತಸ್ಯೈವ ವಿಸ್ಪಷ್ಟಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 10..
 ಪಂಚವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವಜ್ಞೋ ಯತ್ರ ಕುತ್ರಾಶ್ರಮೇ ವಸೇತ್ .
 ಜಟೀ ಮುಂಡೀ ಶಿಖೀ ವಾಪಿ ಮುಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ .. 11..
 ಪಂಚವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವಾನಿ ಪುರುಷಃ ಪ್ರಕೃತಿರ್ಮಹಾನ್ .
 ಅಹಂಕಾರಶ್ಚ ಶಬ್ದಶ್ಚ ಸ್ಪರ್ಶರೂಪರಸಾಸ್ತಥಾ .. 12..
 ಗಂಧಃ ಶ್ರೋತ್ರಂ ತ್ವಕ್ ಚ ಚಕ್ಷುರ್ಜಿಹ್ವಾ ಘ್ರಾಣಂ ಚ ವಾಗಪಿ .
 ಪಾಣಿಃ ಪಾದಸ್ತಥಾ ವಾಯುರುಪಸ್ಥಶ್ಚ ಮನಸ್ತಥಾ .. 13..
 ಪೃಥಿವ್ಯಾಪಸ್ತಥಾ ತೇಜೋ ವಾಯುರಾಕಾಶಮಿತ್ಯಪಿ .

ಸರ್ವಂ ಹಿ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಕಾರ್ಯಂ ನಿತ್ಯೈಕಾ ಪ್ರಕೃತಿರ್ಜಢಾ .. 14..
 ಪ್ರಕೃತೇಸ್ತ್ರಿಗುಣಾವೇಶಾದುದಾಸೀನೋಽಪಿ ಕರ್ತೃವತ್ .
 ಸ ಚೇತನಾವತ್ ತದ್ರೋಗಾತ್ ಸರ್ಗಃ ಪಂಗ್ವಂಧಯೋಗವತ್ .. 15..
 ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಸಾಮ್ಯಂ ಸ್ಯಾದ್ಗುಣಾಃ ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಸ್ತಮಃ .
 ಸತ್ತ್ವೋದಯೇ ಸುಖಂ ಪ್ರೀತಿಃ ಶಾಂತಿರ್ಲಜ್ಜಾಂಗಲಾಘವಂ .
 ಕ್ಷಮಾ ಧೃತಿರಕಾರ್ಪಣ್ಯಂ ದಮೋ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶನಂ .. 16..
 ರಜೋಗುಣೋದಯೇ ಲೋಭಃ ಸಂತಾಪಃ ಕೋಪವಿಗ್ರಹೌ .
 ಅಭಿಮಾನೋ ಮೃಷಾವಾದಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿದಂಭ ಇತ್ಯಪಿ .. 17..
 ತಮೋಗುಣೋದಯೇ ತಂದ್ರೋ ಮೋಹೋ ನಿದ್ರಾಂಗಗೌರವಂ .
 ಆಲಸ್ಯಮಪ್ರಬೋಧಶ್ಚ ಪ್ರಮಾದಶ್ಚೈವಮಾದಯಃ .. 18..
 ವ್ಯಾಸಾಭಿಪ್ರೇತಸಿದ್ಧಾಂತೇ ವಕ್ಷ್ಯೇಽಹಂ ಭಾರತೇ ಸ್ಫುಟಂ .
 ತ್ರೈಗುಣ್ಯವಿತತಿಂ ಸಮ್ಯಗ್ ವಿಸ್ತರೇಣ ಯಥಾತಥಂ .. 19..
 ಪ್ರಕೃತೇಃ ಸ್ಯಾನ್ ಮಹಾಂಸ್ತಸ್ಮಾದಹಂಕಾರಸ್ತತೋಽಪ್ಯಭೂತ್ .
 ತನ್ಮಾತ್ರಾಖ್ಯಾನಿ ಪಂಚ ಸ್ಯುಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭೂತಾನಿ ತಾನಿ ಹಿ .. 20..
 ಶಬ್ದಃ ಸ್ಪರ್ಶಸ್ತಥಾ ರೂಪಂ ರಸೋ ಗಂಧ ಇತೀರಿತಾಃ .
 ಖವಾಯ್ವಗ್ನ್ಯಂಬುಪೃಥ್ವ್ಯಃ ಸ್ಯುಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಏವ ನ ಚಾಪರೇ .. 21..
 ಪಟಃ ಸ್ಯಾಚ್ ಭುಕ್ಲತಂತುಭ್ಯಃ ಶುಕ್ಲ ಏವ ಯಥಾ ತಥಾ .
 ತ್ರಿಗುಣಾನುಗುಣಂ ತಸ್ಮಾತ್ ತತ್ತ್ವಸೃಷ್ಟಿರಪಿ ತ್ರಿಧಾ .. 22..
 ಸತ್ತ್ವಾತ್ಮಕಾನಿ ಸೃಷ್ಟ್ವಾನಿ ತೇಭ್ಯೋ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯಥ .
 ಶ್ರೋತ್ರಂ ತ್ವಕ್ ಚಕ್ಷುಷೀ ಜಿಹ್ವಾ ಘ್ರಾಣಮಿತ್ಯತ್ರ ಪಂಚಕಂ .
 ತ್ರೈಃ ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶರೂಪಾಣಿ ರಸಗಂಧೌ ಪ್ರವೇತ್ಯಸೌ .. 23..
 ರಜೋಗುಣೋದ್ಭವಾನಿ ಸ್ಯುಸ್ತೇಭ್ಯಃ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯಥ .
 ವಾಕ್ಪಾಣಿಪಾದಸಂಜ್ಞಾನಿ ಪಾಯೂಪಸ್ಥ ತಥೈವ ಚ .. 24..
 ವಚನಾದಾನಗಮನವಿಸರ್ಗಾನಂದಕರ್ಮ ಚ .
 ಮನೋಽಂತಃಕರಣಾಖ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ಜ್ಞೇಯಂ ಏಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯಂ .. 25..
 ತಮೋಗುಣೋದ್ಭವಾನೈಭ್ಯೋ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಜಜ್ಜಿರೇ .
 ಪೃಥಿವ್ಯಾಪಸ್ತಥಾ ತೇಜೋ ವಾಯುರಾಕಾಶ ಇತ್ಯಪಿ .. 26..
 ಪಂಚವಿಂಶತಿತತ್ತ್ವಾನಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾನೈತಾನಿ ವೈ ಮಯಾ .
 ಏತಾನೈವ ವಿಶೇಷೇಣ ಜ್ಞಾತವ್ಯಾನಿ ಗುರೋರ್ಮುಖಾತ್ .. 27..
 ಆತ್ಮಾನಃ ಪ್ರಲಯೇ ಲೀನಾಃ ಪ್ರಕೃತೌ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹಿನಃ .
 ಗುಣಕರ್ಮವಶಾದ್ಭ್ರಹ್ಮಸ್ಯಾವರಾಂತಸ್ವರೂಪಿಣಃ .. 28..

ಪ್ರಕೃತೌ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪೇಣ ಸ್ಥಿತಂ ಏವಾಖಿಲಂ ಜಗತ್ .
 ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಂ ಭವತ್ಯೇವ ನಾಸದುತ್ಪತ್ತಿರಿಷ್ಟತೇ .. 29..
 ಅಸದುತ್ಪತ್ತಿಪಕ್ಷೇ ಚ ಶಶಶೃಂಗಾದಿ ಸಂಭವೇತ್ .
 ಅಸತ್ತೈಲಂ ತಿಲಾದೌ ಚೇತ್ ಸಿಕತಾಭ್ಯೋಽಪಿ ತದ್ಭವೇತ್ .. 30..
 ಜನಿತಂ ಜನಯೇಚ್ ಚೇತಿ ಯಸ್ತು ದೋಷಸ್ತ್ವಯೇರಿತಃ .
 ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಮತೇ ನ ಸ್ಯಾದಭಿವ್ಯಂಜಕಕಾರಣೈಃ .. 31..
 ಆತ್ಮಾನೋ ಬಹವಃ ಸಾಧ್ಯಾ ದೇಹೇ ದೇಹೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ .
 ಏಕಶ್ಚೇದ್ಯುಗಪತ್ ಸರ್ವೇ ಮ್ಪ್ರಿಯೇರನ್ ಸಂಭವಂತು ವಾ .. 32..
 ಪಶ್ಯೇಯುರ್ಯುಗಪತ್ ಸರ್ವೇ ಪುಂಸ್ಯೇಕಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಪಶ್ಯತಿ .
 ಅತಃ ಸ್ಯಾದಾತ್ಮನಾನಾತ್ಮಮದ್ವೈತಂ ನೋಪಪದ್ಯತೇ .. 33..
 ಆತ್ಮಾ ಜ್ಞಾತವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿವಿಧಿಭಿಃ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಃ .
 ನಿವೃತ್ತಿರೂಪಧರ್ಮಃ ಸ್ಯಾನ್ ಮೋಕ್ಷದೋಽನ್ಯಃ ಪ್ರವರ್ತಕಃ .. 34..
 ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಯೋ ಯಜ್ಞಾಃ ಕಾಮ್ಯಾಃ ಸ್ಯುವಿಹಿತಾ ಅಪಿ .
 ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮಾಸ್ತೇ ಜ್ಞೇಯಾ ಯತಃ ಪುಂಸಾಂ ಪ್ರವರ್ತಕಾಃ .. 35..
 ಧರ್ಮೇಣೋರ್ಧ್ವಗತಿಃ ಪುಂಸಾಮಧರ್ಮಾತ್ ಸ್ಯಾದಧೋಗತಿಃ .
 ಜ್ಞಾನೇನೈವಾಪವರ್ಗಃ ಸ್ಯಾದಜ್ಞಾನಾದ್ಭದ್ರತೇ ನರಃ .. 36..
 ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣತಯಾ ಯಜ್ಞಾಃ ಕೃತಾಸ್ತೇ ಮೋಕ್ಷದಾ ಯದಿ .
 ಅಯಜ್ಞತ್ವಪ್ರಸಂಗಃ ಸ್ಯಾನ್ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಸ್ಯಾನ್ ಯಥಾಕೃತೇ .. 37..
 ತಸ್ಮಾದ್ಯಾಗಾದಯೋ ಧರ್ಮಾಃ ಸಂಸಾರೇಷು ಪ್ರವರ್ತಕಾಃ .
 ನಿಷಿದ್ಧೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಾಃ ಪುಂಸಾಂ ಸಂಪತ್ತಿಹೇತವಃ .. 38..
 ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ಕಪಿಲವಾಸುದೇವಸಾಂಖ್ಯಪಕ್ಷೋ ನಾಮ
 ನವಮಂ ಪ್ರಕರಣಂ .

10. ಪತಂಜಲಿನೇಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯಪಕ್ಷಃ ಅಥವಾ ಪತಂಜಲಿಪಕ್ಷಃ

ಅಥ ನೇಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯಸ್ಯ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಪಕ್ಷಂ ಪತಂಜಲೀಃ .
 ಪತಂಜಲಿರನಂತಃ ಸ್ಯಾದ್ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕಃ .. 1..
 ಪಂಚವಿಂಶತಿತ್ವಾ ನಿ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಂ .
 ಜಾನತೋ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾದ್ಯೋಗಾದ್ಯೋಷಕ್ಷಯೋ ಭವೇತ್ .. 2..
 ಪಂಚವಿಂಶತಿತ್ವಾ ನಿ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಕೃತಿರ್ಮಹಾನ್ .
 ಅಹಂಕಾರಶ್ಚ ತನ್ಮಾತ್ರಾ ವಿಕಾರಾಶ್ಚಾಪಿ ಷೋಡಶ .
 ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಚೇತ್ಯೇತದೃಷಿಣೈವ ಸುವಿಸ್ತೃತಂ .. 3..

ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರೇಣ ಮುಕ್ತಿಃ ಸ್ಯಾದಿತ್ಯಾಲಸ್ಯಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ .
 ಜ್ಞಾನಿನೋಽಪಿ ಭವತ್ಯೇವ ದೋಷೈರ್ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಃ ಕ್ಷಚಿತ್ .. 4..
 ಗುರೂಪದಿಷ್ಟವಿದ್ಯಾತೋ ನಷ್ಟಾವಿದ್ಯೋಽಪಿ ಪುರುಷಃ .
 ದೇಹದರ್ಪಣದೋಷಾಂಸ್ತು ಯೋಗೇನೈವ ವಿನಾಶಯೇತ್ .. 5..
 ಸಮ್ಯಗ್ ಜ್ಞಾತೋ ರಸೋ ಯದ್ವದ್ಗುಡಾದೇರ್ನಾನುಭೂಯತೇ .
 ಪಿತೃಜ್ವರಯುತೈಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಯೋಷಾನ್ ಏವ ವಿನಾಶಯೇತ್ .. 6..
 ಗುರೂಪದಿಷ್ಟವಿದ್ಯಸ್ಯ ವಿರಕ್ತಸ್ಯ ನರಸ್ಯ ತು .
 ದೋಷಕ್ಷಯಕರಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಯೋಗಾದನ್ಯೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ .. 7..
 ಅವಿದ್ಯೋಪಾತ್ತಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ ಕಾಮಾತ್ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವತೇ .
 ತತಃ ಕರ್ಮವಿಪಾಕೇನ ಜಾತ್ಯಾಯುರ್ಭೋಗಸಂಭವಃ .. 8..
 ಪಂಚಕ್ಲೇಶಾಸ್ತವಿದ್ಯಾ ಚ ರಾಗದ್ವೇಷೌ ತದುದ್ಭವೌ .
 ಅಸ್ಮಿತಾಭಿನಿವೇಶೌ ಚ ತತ್ರಾವಿದ್ಯೈವ ಕಾರಣಂ .. 9..
 ಆತ್ಮಬುದ್ಧಿರವಿದ್ಯಾ ಸ್ಯಾದನಾತ್ಮನಿ ಕಲೇವರೇ .
 ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕೋ ದೇಹೋ ದೇಹೀ ತ್ವಾತ್ಮಾ ತತೋಽಪರಃ .. 10..
 ತಜ್ಜನ್ಯಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಸಂತಾನೇಽಪಿ ಮಮತ್ವಧೀಃ .
 ಅವಿದ್ಯಾ ದೇಹಭೋಗೈಃ ವಾ ಗೃಹಕ್ಷೇತ್ರಾದಿಕೇ ತಥಾ .. 11..
 ನಷ್ಟಾವಿದ್ಯೋಽಥ ತನ್ಮೂಲರಾಗದ್ವೇಷವಿವರ್ಜಿತಃ .
 ಮುಕ್ತಯೇ ಯೋಗಮಭ್ಯಸ್ಯೇದಿಹಾಮುತ್ರಫಲಾಸ್ಪೃಹಃ .. 12..
 ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿನಿರೋಧೇ ಸ್ಯಾದ್ಯೋಗಃ ಸ್ವಸ್ಥಿನ್ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಃ .
 ವೃತ್ತಯೋ ನಾತ್ರ ವರ್ಣ್ಯಂತೇ ಕ್ಲಿಷ್ಟಾಕ್ಲಿಷ್ಟವಿಭೇದಿತಾಃ .. 13..
 ಕ್ರಿಯಾಯೋಗಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಯೋಗಪ್ರವರ್ತಕಂ .
 ಕ್ರಿಯಾಯೋಗಸ್ತಪೋ ಮಂತ್ರಜಪೋ ಭಕ್ತಿರ್ವೃಥೇಶ್ವರೇ .. 14..
 ಕ್ಲೇಶಕರ್ಮವಿಪಾಕಾದಿಶೂನ್ಯಃ ಸರ್ವಜ್ಞ ಈಶ್ವರಃ .
 ಸ ಕಾಲೇನಾನವಚ್ಛೇದಾದ್ಭ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ಗುರುರ್ಮತಃ .. 15..
 ತದ್ವಾಚಕಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪ್ರಣವಸ್ತಜ್ಜಪೋ ವಾಚ್ಯಭಾವನಂ .
 ಯೋಗಾಂತರಾಯನಾಶಃ ಸ್ಯಾತ್ ತೇನ ಪ್ರತ್ಯಜ್ಞನೋ ಭವೇತ್ .. 16..
 ಆಲಸ್ಯಂ ವ್ಯಾಧಯಸ್ತೀವ್ರಾಃ ಪ್ರಮಾದಸ್ಯಾನಸಂಶಯಃ .
 ಅನವಸ್ಥಿತಚಿತ್ತತ್ವಮಶ್ರದ್ಧಾ ಭ್ರಾಂತಿದರ್ಶನಂ .. 17..
 ದುಃಖಾನಿ ದೌರ್ಮನಸ್ಯಂ ಚ ವಿಷಯೇಷು ಚ ಲೋಲತಾ .
 ಶ್ವಾಸಪ್ರಶ್ವಾಸದೋಷೌ ಚ ದೇಹಕಂಪೋ ನಿರಂಕುಶಃ .
 ಇತ್ಯೇವಮಾದಯೋ ದೋಷಾ ಯೋಗವಿಘ್ನಾಃ ಸ್ವಭಾವತಃ .. 18..
 ಈಶ್ವರಪ್ರಣಿಧಾನೇನ ತಸ್ಮಾದ್ವಿಘ್ನಾನ್ ವಿನಾಶಯೇತ್ .

ಮೈತ್ರಾ ದಿಭಿರ್ಮನಃಶುದ್ಧಿಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಯೋಗಸ್ಯ ಸಾಧನಂ .. 19..
 ಮೈತ್ರೀಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸುಧೀಲೋಕೇ ಕರುಣಾಂ ದುಃಖಿತೇ ಜನೇ .
 ಧರ್ಮೇನಮೋದನಂ ಕುರ್ಯಾದುಪಕ್ಷಾಂ ಏವ ಪಾಪಿನಾಂ .. 20..
 ಭಗವತ್ಕೇತಸೇವಾ ಚ ಸಜ್ಜನಸ್ಯ ಚ ಸಂಗತಿಃ .
 ಭಗವಚ್ಚರಿತಾಭ್ಯಾಸೋ ಭಾವನಾ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನಃ .. 21..
 ಇತ್ಯೇವಮಾದಿಭಿಯುತ್ಪ್ರೈಃ ಸಂಶುದ್ಧಂ ಯೋಗಿನೋ ಮನಃ .
 ಶಕ್ತಂ ಸ್ಯಾದತಿಸೂಕ್ಷ್ಮಣಾಂ ಮಹತಾಮಪಿ ಭಾವನೇ .. 22..
 ಯೋಗಾಂಗಕಾರಣಾದ್ಯೋಷೇ ನಷ್ಟೇ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶನಂ .
 ಅಷ್ಟಾವಂಗಾನಿ ಯೋಗಸ್ಯ ಯಮೋಽಥ ನಿಯಮಸ್ತಥಾ .. 23..
 ಆಸನಂ ಪವನಾಯಾಮಃ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರೋಽಥ ಧಾರಣಾ .
 ಧ್ಯಾನಂ ಸಮಾಧಿರಿತ್ಯೇವಂ ತಾನಿ ವಿಸ್ತರತೋ ಯಥಾ .. 24..
 ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಮಸ್ತೇಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಪರಿಗ್ರಹೌ .
 ಯಮಾಃ ಪಂಚ ಭವಂತೈತೇ ಜಾತ್ಯಾದ್ಯನುಗುಣಾ ಮತಾಃ .. 25..
 ನಿಯಮಾಃ ಶೌಚಸಂತೋಷತಪೋಮಂತ್ರೇಶಸೇವನಾಃ .
 ಯಮಸ್ಯ ನಿಯಮಸ್ಯಾಪಿ ಸಿದ್ಧೌ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಫಲಾನಿ ಚ .. 26..
 ಅಹಿಂಸಾಯಾಃ ಫಲಂ ತಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧೌ ವೈರವರ್ಜನಂ .
 ಸತ್ಯಾದಮೋಘವಾಕ್ತ್ವಂ ಸ್ಯಾದಸ್ತೇಯಾದ್ರತ್ನಸಂಗತಿಃ .. 27..
 ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದ್ವೀರ್ಯಲಾಭೋ ಜನ್ಮಧೀರಪರಿಗ್ರಹಾತ್ .
 ಶೌಚಾತ್ ಸ್ವಾಂಗೇಽಜುಗುಪ್ಸಾ ಸ್ಯಾದ್ಭೂರ್ಜನಸ್ಪರ್ಶವರ್ಜನಂ .. 28..
 ಸತ್ತ್ವ ಶುದ್ಧಿಃ ಸೌಮನಸ್ಯಂ ಐಕಾತ್ಮೇಂದ್ರಿಯವಶ್ಯತೇ .
 ಆತ್ಮದರ್ಶನಯೋಗ್ಯತ್ವಂ ಮನಃಶೌಚಫಲಂ ಭವೇತ್ .. 29..
 ಅನುತ್ತಮಸುಖಾವಾಪ್ತಿಃ ಸಂತೋಷಾದ್ಯೋಗಿನೋ ಭವೇತ್ .
 ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ತು ಕಾಯಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಪಸಃ ಫಲಂ .. 30..
 ಇಂದ್ರಿಯಸ್ಯ ತು ಸಿದ್ಧ್ಯಾ ಸ್ಯಾದ್ಗುರಾಲೋಕಾದಿಸಂಭವಃ .
 ಕಾಯಸಿದ್ಧ್ಯಾಣಿಮಾದಿ ಸ್ಯಾತ್ ತಸ್ಯ ದಿವ್ಯಶರೀರಿಣಃ .. 31..
 ಜಪೇನ ದೇವತಾಕರ್ಷಣಃ ಸಮಾಧಿಸ್ತ್ವ ಈಶಸೇವಯಾ .
 ಆಸನಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸ್ಥಿರಸುಖಂ ದ್ವಂದ್ವನಾಶಸ್ತತೋ ಭವೇತ್ .. 32..
 ಪದ್ಮಭದ್ರಮಯೂರಾಖ್ಯೈರ್ವೀರಸ್ವಸ್ತಿಕಕುಕ್ಕುಟೈಃ .
 ಆಸನೈರ್ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತೈರಾಸಿತವ್ಯಂ ಚ ಯೋಗಿಭಿಃ .. 33..
 ಪ್ರಾಣಾಪಾನನಿರೋಧಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಸ್ತ್ರಿಧಾ ಹಿ ಸಃ .
 ಕರ್ತವ್ಯೋ ಯೋಗಿನೋ ತೇನ ರೇಚಪೂರಕಕುಂಭಕೈಃ .. 34..

ರೇಚನಾದ್ರೇಚಕೋ ವಾಯೋಃ ಪೂರಣಾತ್ ಪೂರಕೋ ಭವೇತ್ .
 ಸಂಪೂರ್ಣಕುಂಭವತ್ ಸ್ಥಾನಾದಚಲಃ ಸ ತು ಕುಂಭಕಃ .. 35..
 ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಶ್ಚತುರ್ಥಃ ಸ್ಯಾದ್ರೇಚಪೂರಕಕುಂಭಕಾನ್ .
 ಹಿತ್ವಾ ನಿಜಸ್ಥಿತಿರ್ವಾಯೋರವಿದ್ಯಾಪಾಪನಾಶಿನೀ .. 36..
 ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚ ಚರತಾಂ ವಿಷಯೇಭ್ಯೋ ನಿವರ್ತನಂ .
 ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರೋ ಭವೇತ್ ತಸ್ಯ ಫಲಮಿಂದ್ರಿಯವಶ್ಯತಾ .. 37..
 ಚಿತ್ತಸ್ಯ ದೇಶಬಂಧಃ ಸ್ಯಾದ್ಧಾರಣಾ ದ್ವಿವಿಧಾ ಹಿ ಸಾ .
 ದೇಶಬಾಹ್ಯಾಂತರತ್ವೇನ ಬಾಹ್ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪ್ರಾತಿಮಾದಿಕಃ .. 38..
 ದೇಶಾಭ್ಯಂತರೋ ಜ್ಞೇಯೋ ನಾಭಿಚಕ್ರಹೃದಾದಿಕಃ .
 ಚಿತ್ತಸ್ಯ ಬಂಧನಂ ತತ್ರ ವೃತ್ತಿರೇವ ನ ಚಾಪರಂ .. 39..
 ನಾಭಿಚಕ್ರಾದಿದೇಶೇಷು ಪ್ರತ್ಯಯೈಸ್ತ್ಯಕತಾನತಾ .
 ಧ್ಯಾನಂ ಸಮಾಧಿಸ್ತತ್ಯೈವ ತ್ವತ್ಮನಃ ಶೂನ್ಯವತ್ ಸ್ಥಿತಿಃ .. 40..
 ಧಾರಣಾದಿತ್ರಯೇ ತ್ವ ಏಕವಿಷಯೇ ಪಾರಿಭಾಷಿಕೇ .
 ಸಂಜ್ಞಾ ಸಂಯಮ ಇತ್ಯೇಷಾ ತ್ರಯೋಚ್ಚಾರಣಲಾಘವಾತ್ .. 41..
 ಯೋಗಿನಃ ಸಂಯಮಜಯಾತ್ ಪ್ರಜ್ಞಾಲೋಕಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ .
 ಸಂಯಮಸ್ಯ ತು ಕರ್ತವ್ಯೋ ವಿನಿಯೋಗೋಽತ್ರ ಭೂಮಿಷು .. 42..
 ಪಂಚಭ್ಯೋಽಪಿ ಯಮಾದಿಭ್ಯೋ ಧಾರಣಾದಿತ್ರಯಂ ಭವೇತ್ .
 ಅಂತರಂಗಂ ಹಿ ನಿರ್ಬೀಜಸಮಾಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತತಃ ಪರಂ .. 43..
 ಅಜಿತ್ವಾ ತ್ವಪರಾಂ ಭೂಮಿಂ ನಾರೋಹೇದ್ಭೂಮಿಂ ಉತ್ತರಾಂ .
 ಅಜಿತ್ವಾರೋಹಣೇ ಭೂಮೇರ್ಯೋಗಿನಃ ಸ್ಮರುಪದ್ರವಾಃ .. 44..
 ಹಿಕ್ಕಾಶ್ವಾಸಪ್ರತಿಶ್ಯಾಯಕರ್ಣದಂತಾಕ್ಷಿವೇದನಾಃ .
 ಮೂಕತಾಜಡತಾಕಾಸಶಿರೋರೋಗಜ್ವರಾಸ್ತ್ವ ಇತಿ .. 45..
 ಯಸ್ಯೇಶ್ವರಪ್ರಸಾದೇನ ಯೋಗೋ ಭವತಿ ತಸ್ಯ ತು .
 ನ ರೋಗಾಃ ಸಂಭವತ್ಯೇತೇ ಯೇಽಧರೋತ್ತರಭೂಮಿಜಾಃ .. 46..
 ಏಕ ಏವಾಖಿಲೋ ಧರ್ಮೋ ಬಾಲ್ಯಕೌಮಾರಯೌವನೈಃ .
 ವಾರ್ಧಕೇನ ತು ಕಾಲೇನ ಪರಿಣಾಮಾದ್ವಿನಶ್ಯತಿ .. 47..
 ಪರಾಗ್ಭೂತಸ್ಯ ಯಾತೀಡಾಪಿಂಗಲಾಭ್ಯಾಮಹರ್ನಿಶಂ .
 ಕಾಲಸ್ತಂ ಶಮಯೇತ್ ಪ್ರತ್ಯಗ್ ಅಭಿಯಾತಃ ಸುಷುಮ್ನಯಾ .. 48..
 ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗಃ ಸುಷುಮ್ನಾ ಸ್ಯಾತ್ ಕಾಲಸ್ತತ್ರ ಹಿ ವಂಚಿತಃ .
 ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯಾತ್ಮಕಃ ಕಾಲಸ್ತಯೋರ್ಮಾರ್ಗದ್ವಯಂ ಸ್ಪೃಟಂ .. 49..
 ಕ್ಷೀರಾತ್ ಸಮುದ್ಧೃತಂ ತ್ವಾಜ್ಯಂ ನ ಪುನಃ ಕ್ಷೀರತಾಂ ವ್ರಜೇತ್ .

ಪೃಥಕ್ಕೃತೋ ಗುಣೇಭ್ಯಸ್ತು ಭೂಯೋ ನಾತ್ಮಾ ಗುಣೇ ಭವೇತ್ .. 50..
 ಯಥಾ ನೀತಾ ರಸೇಂದ್ರೇಣ ಧಾತವಃ ಶಾತಕುಂಭತಾಂ .
 ಪುನರಾವೃತ್ತಯೇ ನ ಸ್ಯುಸ್ತದ್ವದಾತ್ಮಾಪಿ ಯೋಗಿನಾಂ .. 51..
 ನಾಡೀಚಕ್ರಗತಿರ್ಜ್ಞೇಯಾ ಯೋಗಮಭ್ಯಸ್ಯತಾಂ ಸದಾ .
 ಸುಷುಮ್ನಾ ಮಧ್ಯವಂಶಾಸ್ಥಿದ್ವಾರೇಣ ತು ಶಿರೋಗತಾ .. 52..
 ಇಡಾ ಚ ಪಿಂಗಲಾ ಘ್ರಾಣಪ್ರದೇಶೇ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣೇ .
 ಇಡಾ ಚಂದ್ರಸ್ಯ ಮಾರ್ಗಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪಿಂಗಲಾ ತು ರವೇಸ್ತಥಾ .. 53..
 ಕುಹೂರಧೋಗತಾ ಲಿಂಗಂ ವೃಷಣಂ ಪಾಯುಮಪ್ಯಸೌ .
 ವಿಶ್ವೋದರಾ ಧಾರಣಾ ಚ ಸವ್ಯೇತರಕರೀ ಕ್ರಮಾತ್ .. 54..
 ಸವ್ಯೇತರಾಂಗೀ ವಿಜ್ಞೇಯೌ ಹಸ್ತಿಜಿಹ್ವಾ ಯಶಸ್ವಿನೀ .
 ಸರಸ್ವತೀ ತು ಜಿಹ್ವಾ ಸ್ಯಾತ್ ಸುಷುಮ್ನಾಪೃಷ್ಠನಿರ್ಗತಾ .. 55..
 ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ಸ್ಥಿತೌ ಕರ್ಣೌ ಶಂಖಿನೀ ಚ ಪಯಸ್ವಿನೀ .
 ಗಾಂಧಾರೀ ಸವ್ಯನೇತ್ರಂ ಸ್ಯಾನ್ ನೇತ್ರಂ ಪೂಷಾ ಚ ದಕ್ಷಿಣಂ .. 56..
 ಜ್ಞಾನಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಸ್ಯುರ್ನಾಡ್ಯಃ ಕಂಠಾದ್ವಿನಿಸೃತಾಃ .
 ನಾಡ್ಯೋ ಹಿ ಯೋಗಿನಾಂ ಜ್ಞೇಯಾಃ ಸಿರಾ ಏವ ನ ಚಾಪರಾಃ .. 57..
 ಪ್ರಾಣಾದಿವಾಯುಸಂಚಾರೋ ನಾಡೀಷ್ಟೇವ ಯಥಾ ತಥಾ .
 ಜ್ಞಾತವ್ಯೋ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರೇಷು ತದ್ವ್ಯಾಪಾರಶ್ಚ ದೃಶ್ಯತಾಂ .. 58..
 ಯೋಗೀ ತು ಸಂಯಮಸ್ಥಾನೇ ಸಂಯಮಾತ್ ಸರ್ವವಿದ್ಭವೇತ್ .
 ಪೂರ್ವಜಾತಿಪರಿಜ್ಞಾನಂ ಸಂಸ್ಕಾರೇ ಸಂಯಮಾಧ್ಯವೇತ್ .. 59..
 ಹಸ್ತ್ಯಾದೀನಾಂ ಬಲಾನಿ ಸ್ಯುರ್ಹಸ್ತ್ಯಾದಿಸ್ಥಾನಸಂಯಮಾತ್ .
 ಮೈತ್ರ್ಯಾದಿ ಲಭತೇ ಯೋಗೀ ಮೈತ್ರ್ಯಾದಿಸ್ಥಾನಸಂಯಮಾತ್ .. 60..
 ಚಂದ್ರೇ ಸ್ಯಾತ್ ಸಂಯಮಾತ್ ತಸ್ಯ ತಾರಕಾವ್ರೂಹವೇದನಂ .
 ಧ್ರುವೇ ತದ್ಗತಿವಿಜ್ಞಾನಂ ಸೂರ್ಯೇ ಸ್ಯಾದ್ಭುವನೇಷು ಧೀಃ .. 61..
 ಕಾಯವ್ರೂಹಪರಿಜ್ಞಾನಂ ನಾಭಿಚಕ್ರೇ ತು ಸಂಯಮಾತ್ .
 ಕ್ಷುತ್ರಿಪಾಸಾನಿವೃತ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕಂಠಕೂಪೇ ತು ಸಂಯಮಾತ್ .. 62..
 ಕೂರ್ಮನಾಡ್ಯಾಂ ಭವೇತ್ ಸ್ಥೈರ್ಯಂ ಊರ್ಧ್ವಜ್ಯೋತಿಷಿ ಸಿದ್ಧಧೀಃ .
 ಜಿಹ್ವಾಗ್ರೇ ರಸಸಂವಿತ್ ಸ್ಯಾನ್ ನಾಸಾಗ್ರೇ ಗಂಧವೇದನಂ .. 63..
 ಅಭ್ಯಾಸಾದನಿಶಂ ತಸ್ಮಾದ್ಧೇಹಕಾಂತಿಃ ಶುಭಾಕೃತಿಃ .
 ಕ್ಷುದಾದಿವಿನಿವೃತ್ತಿಶ್ಚ ಜಾಯತೇ ವತ್ಸರಾರ್ಧತಃ .. 64..
 ಸಂವತ್ಸರೇಣ ವಿವಿಧಾ ಜಾಯಂತೇ ಯೋಗಸಿದ್ಧಯಃ .
 ಯಥೇಷ್ಟಚರಿತಂ ಜ್ಞಾನಮತೀತಾದ್ಯರ್ಥಗೋಚರಂ .. 65..

ಸ್ವದೇಹೇಂದ್ರಿಯಸಂಶುದ್ಧಿರ್ಜರಾಮರಣಸಂಕ್ಷಯಃ .
 ವೈರಾಗ್ಯೇಣ ನಿವೃತ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸಂಸಾರೇ ಯೋಗಿನೋಽಚಿರಾತ್ .. 66..
 ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಕಂ ತಸ್ಯ ಯೋಗಸಿದ್ಧಸ್ಯ ಜಾಯತೇ .
 ತೇನ ಮುಕ್ತಿವಿರೋಧೋ ನ ಶಿವಸ್ಯೇವ ಯಥಾ ತಥಾ .. 67..
 ಅಣಿಮಾ ಲಘಿಮಾ ಚೈವ ಮಹಿಮಾ ಪ್ರಾಪ್ತೀರೀಶಿತಾ .
 ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯಂ ಚ ತಥೇಶಿತ್ವಂ ವಶಿತ್ವಂ ಯತ್ರ ಕಾಮದಂ .. 68..
 ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ಪತಂಜಲಿಸೇಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯಪಕ್ಷೋ ನಾಮ
 ದಶಮಂ ಪ್ರಕರಣಂ .

11. ವೇದವ್ಯಾಸೋಕ್ತೋ ಭಾರತಪಕ್ಷಃ

ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾವಿರೋಧೇನ ವ್ಯಾಸೋಕ್ತೋ ಭಾರತೇ ದ್ವಿಜೈಃ .
 ಗೃಹ್ಯತೇ ಸಾಂಖ್ಯಪಕ್ಷಾದ್ಧಿ ವೇದಸಾರೋಽಥ ವೈದಿಕೈಃ .. 1..
 ಪುರುಷಃ ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚೇತಿ ದ್ವಯಾತ್ಮಕಮಿದಂ ಜಗತ್ .
 ಪರಃ ಶಯಾನಸ್ತನ್ಮಾತ್ರಪುರೇ ತು ಪುರುಷಃ ಸ್ಮೃತಃ .. 2..
 ತನ್ಮಾತೃಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭೂತಾನಿ ಪ್ರಾಯಸ್ತೇ ತ್ರಿಗುಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ .
 ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಸಾಮ್ಯಂ ಸ್ಯಾದ್ಗುಣಾಃ ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಸ್ತಮಃ .. 3..
 ಬಂಧಃ ಪುಂಸೋ ಗುಣಾವೇಶೋ ಮುಕ್ತಿಗುಣಾವಿವೇಕಧೀಃ .
 ಗುಣಸ್ವಭಾವೈರಾತ್ಮಾ ಸ್ಯಾದುತ್ತಮೋ ಮಧ್ಯಮೋಽಧಮಃ .. 4..
 ಉತ್ತಮಃ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಃ ಶ್ಲೇಷ್ಮಪ್ರಕೃತಿಃ ಸ ಜಲಾತ್ಮಕಃ .
 ರಾಜಸೋ ಮಧ್ಯಮೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಾ ಸ ಪಿತ್ತಪ್ರಕೃತಿರ್ಮತಃ .. 5..
 ಅಧಮಸ್ತಾಮಸೋ ವಾತಪ್ರಕೃತಿಯತ್ ತಮೋ ಮರುತ್ .
 ಸತ್ತ್ವಂ ಶುಕ್ಲಂ ರಜೋ ರಕ್ತಂ ಧೂಮ್ರಂ ಕೃಷ್ಣಂ ತಮೋ ಮತಂ .. 6..
 ಜಲಾಗ್ನಿಪವನಾತ್ಮಾನಃ ಶುಕ್ಲರಕ್ತಾಸಿತಾಸ್ತತಃ .
 ತತ್ತದಾಕಾರಚೇಷ್ಟಾದ್ವೈಲ್ಪಕ್ಷ್ಯಂತೇ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಾದಯಃ .. 7..
 ಪ್ರಿಯಂಗುದುರ್ವಾಶಸ್ತ್ರಾಬ್ಜಹೇಮವರ್ಣಃ ಕಫಾತ್ಮಕಃ .
 ಗೂಢಾಸ್ಥಿಬಂಧಃ ಸುಸ್ಥಿಗ್ಧಪೃಥುವಕ್ಷಾ ಬೃಹತ್ತಮಃ .. 8..
 ಗಂಭೀರೋ ಮಾಂಸಲಃ ಸೌಮ್ಯೋ ಗಜಗಾಮೀ ಮಹಾಮನಾಃ .
 ಮೃದಂಗನಾದೋ ಮೇಧಾವೀ ದಯಾಲುಃ ಸತ್ಯವಾಗ್ ಋಜುಃ .. 9..
 ಕ್ಷುತ್ಪ್ರತ್ ದುಃಖಪರಿಕ್ಲೇಶೈರತಪ್ತೋ ಘರ್ಮತಸ್ತಥಾ .
 ಅನೇಕಪುತ್ರಭೃತ್ಯಾಡ್ಯೋ ಭೂರಿಶುಕ್ರೋ ರತಿಕ್ಷಮಃ .. 10..
 ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮಿತಭಾಷೀ ಚ ನಿಷ್ಕರಂ ವಕ್ತಿ ನ ಕ್ವಚಿತ್ .

ಬಾಲ್ಯೇಽಪ್ಯರೋದನೋಲೋಲೋ ನ ಬುಭೂಕ್ಷಾದಿತ್ಯೋ ಭೃಶಂ .. 11..
 ಭೂಂಕ್ತೇಽಲ್ಪಂ ಮಧುರಂ ಕೋಷ್ಣಂ ತಥಾಪಿ ಬಲವಾನಸೌ .
 ಅಪ್ರತೀಕಾರತೋ ವೈರಂ ಚಿರಂ ಗೂಢಂ ವಹತ್ಯಸೌ .. 12..
 ಧೃತಿರ್ಬುಧ್ಧಿಃ ಸ್ಮೃತಿಃ ಪ್ರೀತಿಃ ಸುಖಂ ಲಜ್ಜಾಂಗಲಾಘವಂ .
 ಆನ್ಯಾನ್ಯಂ ಸಮತಾರೋಗ್ಯಮಕಾರ್ಪಣ್ಯಮಚಾಪಲಂ .. 13..
 ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತವಿಶೇಷಾಣಾಂ ಕ್ರತೂನಾಮವಿಕತ್ಥನಂ .
 ದಾನೇನ ಚಾನುಗ್ರಹಣಮಸ್ಪೃಹಾ ಚ ಪರಾರ್ಥತಃ .. 14..
 ಸರ್ವಭೂತದಯಾ ಚೇತಿ ಗುಣೈರ್ಜ್ಞೇಯೋಽತ್ರ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಃ .
 ರಜೋಗುಣಪರಿಚ್ಛೇದ್ಯೋ ರಾಜಸೋತ್ರ ಯಥಾ ಜನಃ .. 15..
 ರಜಃ ಪಿತ್ತಂ ತದೇವಾಗ್ನಿರಗ್ನಿಸ್ತತ್ ಪಿತ್ತಜಸ್ತು ವಾ .
 ತೀವ್ರತೃಷ್ಣೋ ಬುಭುಕ್ಷಾತಃ ಪೈತ್ತಿಕೋಽಮಿತಭೋಜನಃ .. 16..
 ಪಿಂಗಳೇಶೋಽಲ್ಪರೋಮಾ ಚ ತಾಮ್ರವಕ್ತ್ರಾಂಘ್ರಿಹಸ್ತಕಃ .
 ಘರ್ಮಾಸಹಿಷ್ಟುರುಷ್ಣಾಂಗಃ ಸ್ವೇದನಃ ಪೂತಿಗಂಧಯುಕ್ .. 17..
 ಸ್ವಸ್ಥೋ ವಿರೇಚನಾದೇವಂ ಮೃದುಕೋಷ್ಠೋಽತಿಕೋಪನಃ .
 ಶೂರಃ ಸುಚರಿತೋ ಮಾನೀ ಕ್ಲೇಶಭೀರುಶ್ಚ ಪಂಡಿತಃ .. 18..
 ಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಾದೀಚ್ಛುರತಿಸ್ವಚ್ಛೋಜ್ಜ್ವಲಾಕೃತಿಃ .
 ಅಲ್ಪಶುಕ್ಲೋಽಲ್ಪಕಾಮಶ್ಚ ಕಾಮಿನೀನಾಮನೀಪ್ಸಿತಃ .. 19..
 ಬಾಲ್ಯೇಪಿ ಪಲಿತಂ ಧತ್ತೇ ರಕ್ತರೋಮಾಧ ನೀಲಿಕಾಂ .
 ಬಲೀ ಸಾಹಸಿಕೋ ಭೋಗೀ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತವಿಭವಃ ಸದಾ .. 20..
 ಭುಂಕ್ತೇಽತಿಮಧುರಂ ಚಾದ್ರ್ಯಂ ಭಕ್ತ್ಯಂ ಕಟ್ಟಮ್ಲನಿಸ್ಪೃಹಃ .
 ನಾತ್ಯುಷ್ಣಭೋಜೀ ಪಾನೀಯಮಂತರಾ ಪ್ರಚುರಂ ಪಿಬನ್ .. 21..
 ನೇತ್ರಂ ತನ್ವ್ ಅಲ್ಪಪಕ್ಷ್ಮಾಸ್ಯ ಭವೇಚ್ಛೇತಜಲಪ್ರಿಯಃ .
 ಕೋಪೇನಾರ್ಕಾಭಿತಾಪೇನ ರಾಗಮಾಶು ಪ್ರಯಾತಿ ಚ .. 22..
 ಅತ್ಯಾಗಿತ್ವಮಕಾರುಣ್ಯಂ ಸುಖದುಃಖೋಪಸೇವನಂ .
 ಅಹಂಕಾರಾದಸತ್ಕಾರಶ್ಚಿಂತಾ ವೈರೋಪಸೇವನಂ .. 23..
 ಪರಭಾರ್ಯಾಪಹರಣಂ ಹೀನಾಶೋನಾರ್ಜವಂ ತ್ವಿತಿ .
 ರಾಜಸಸ್ಯ ಗುಣಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಸ್ತಾಮಸಸ್ಯ ಗುಣಾ ಯಥಾ .. 24..
 ಅಧರ್ಮಸ್ತಾಮಸೋ ಜ್ಞೇಯಸ್ತಾಮಸೋ ವಾತಿಕೋ ಜನಃ .
 ಅಧನ್ಯೋ ಮತ್ಸರೋ ಚೋರಃ ಪ್ರಾಕೃತೋ ನಾಸ್ತಿಕೋ ಭೃಶಂ .. 25..
 ದೀರ್ಘಸ್ಪುಟಿಕೇಶಾಂತಃ ಕೃಶಃ ಕೃಷ್ಣೋಽತಿಲೋಮಶಃ .
 ಅಸ್ನಿಗ್ಧವಿರಲಸ್ಥೂಲದಂತೋ ಧೂಸರವಿಗ್ರಹಃ .. 26..

ಚಂಚಲಾಸ್ಯ ದೃತಿರ್ಬುದ್ಧಿಶ್ಲೇಷ್ಣಾ ದೃಷ್ಟಿರ್ಗತಿಃ ಸ್ಮೃತಿಃ .
 ಸೌಹಾರ್ದಮಸ್ಥಿರಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಲಾಪೋಽಸಂಗತಃ ಸದಾ .. 27..
 ಬಹ್ವಾಶೀ ಮೃಗಯಾಶೀಲೋ ಮಲಿಷ್ಠಃ ಕಲಹಪ್ರಿಯಃ .
 ಶೀತಾಸಹಿಷ್ಣುಶ್ಚಪಲೋ ದೋಷಧೀರ್ಜರ್ಜರಸ್ವರಃ .. 28..
 ಸನ್ನಸಕ್ತಚಲಾಲಾಪೋ ಗೀತವಾದ್ಯರತಃ ಸದಾ .
 ಮಧುರಾದ್ಯುಪಭೋಗೀ ಚ ಭಕ್ಷ್ಯಪಕ್ವಾಮ್ಲಸನ್ನಹಃ .. 29..
 ಅಲ್ಪಪಿತ್ತಕಫಃ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯೋಽಸ್ವಲ್ಪನಿದ್ರೋಽಲ್ಪಜೀವನಃ .
 ಏವಮಾದಿಗುಣೈರ್ಜ್ಞೇಯಸ್ತಾಮಸೋ ವಾತಿಕೋ ಜನಃ .. 30..
 ಪಂಚಭೂತಗುಣಾನ್ ವಕ್ಷ್ಯೇ ತ್ರೈಗುಣ್ಯಾನ್ ನಾತಿಭೇದಿನಃ .
 ಜಂಗಮಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಶರೀರೇ ಪಂಚ ಧಾತವಃ .
 ಪ್ರತ್ಯೇಕಶಃ ಪ್ರಭಿದ್ಯಂತೇ ಯೈಃ ಶರೀರಂ ವಿಚೇಷ್ಟತೇ .. 31..
 ತ್ವಕ್ ಚ ಮಾಂಸಂ ತಥಾಸ್ಥೀನಿ ಮಜ್ಜಾ ಸ್ನಾಯುಶ್ಚ ಪಂಚಮಃ .
 ಇತ್ಯೇತದಿಹ ಸಂಘಾತಂ ಶರೀರೇ ಪೃಥಿವೀಮಯಂ .. 32..
 ತೇಜೋ ಹ್ಯಗ್ನಿಸ್ತಥಾ ಕ್ರೋಧಶ್ಚಕ್ಷುರುಷ್ಮಾ ತಥೈವ ಚ .
 ಅಗ್ನಿರ್ಜರಯತೇ ಯಚ್ಚ ಪಂಚಾಗ್ನೇಯಾಃ ಶರೀರಿಣಃ .. 33..
 ಶ್ರೋತ್ರಂ ಘ್ರಾಣಂ ತಥಾಪ್ಯಂಚ ಹೃದಯಂ ಕೋಷ್ಠಂ ಏವ ಚ .
 ಆಕಾಶಾತ್ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಏತೇ ಶರೀರೇ ಪಂಚ ಧಾತವಃ .. 34..
 ಶ್ಲೇಷ್ಮಾ ಪಿತ್ತಮಥ ಖೇದೋ ವಸಾ ಶೋಣಿತಂ ಏವ ಚ .
 ಇತ್ಯಾಪಃ ಪಂಚಧಾ ದೇಹೇ ಭವಂತಿ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಸದಾ .. 35..
 ಪ್ರಾಣಾತ್ ಪ್ರಣೇಯತೇ ದೇಹೀ ವ್ಯಾನಾದ್ವ್ಯಾಯಚ್ಛತೇ ತಥಾ .
 ಗಚ್ಛತ್ಯಪಾನೋಽಧಶ್ಚೈವ ಸಮಾನೋ ಹೃದ್ಯವಸ್ಥಿತಃ .. 36..
 ಉದಾನಾದುಚ್ಛ್ವಸಿತಿ ಚ ಪ್ರತಿಭೇದಾಚ್ಚ ಭಾಷತೇ .
 ಇತ್ಯೇತೇ ವಾಯವಃ ಪಂಚ ಚೇಷ್ಟಯಂತೀಹ ದೇಹಿನಂ .. 37..
 ಇಷ್ಟಶ್ಚಾನಿಷ್ಟಗಂಧಶ್ಚ ಮಧುರಃ ಕಟುರೇವ ಚ .
 ನಿರ್ಹಾರೀ ಸಂಗತಃ ಸ್ನಿಗ್ಧೋ ರುಕ್ಷೋ ವಿಶದ ಏವ ಚ .
 ಏವಂ ನವವಿಧೋ ಜ್ಞೇಯಃ ಪಾರ್ಥಿವೋ ಗಂಧವಿಸ್ತರಃ .. 38..
 ಮಧುರೋ ಲವಣಸ್ತಿಕ್ತಃ ಕಷಾಯೋಽಮ್ಲಃ ಕಟುಸ್ತಥಾ .
 ಏವಂ ಷಡ್ವಿಧವಿಸ್ತಾರೋ ರಸೋ ವಾರಿಮಯಃ ಸ್ಮೃತಃ .. 39..
 ಹ್ರಸ್ವೋ ದೀರ್ಘಸ್ತಥಾ ಸ್ಥೂಲಶ್ಚತುರಸ್ತ್ರೋಽಥ ವೃತ್ತವಾನ್ .
 ಶುಕ್ಲಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ತಥಾ ರಕ್ತೋ ನೀಲಃ ಪೀತೋಽರುಣಸ್ತಥಾ .. 40..
 ಕಠಿನಶ್ಚಿಕ್ಷಣಃ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಃ ಪಿಚ್ಛಿಲೋ ಮೃದುದಾರುಣಃ .

ಏವಂ ಷೋಡಶವಿಸ್ತಾರೋ ಜ್ಯೋತೀರೂಪೋ ಗುಣಃ ಸ್ಮೃತಃ .. 41..
 ಉಷ್ಣಃ ಶೀತಃ ಸುಖೋ ದುಃಖಃ ಸ್ನಿಗ್ಧೋ ವಿಶದ ಏವ ಚ .
 ತಥಾ ಖರೋ ಮೃದೂ ರೂಕ್ಷೋ ಲಘುಗುರುತರೋಽಪಿ ಚ .
 ಏವ್ಗ ದ್ವಾದಶವಿಸ್ತಾರೋ ವಾಯವ್ಯೋ ಗುಣ ಉಚ್ಯತೇ .. 42..
 ಷಡ್ವರ್ಷಭೌ ಚ ಗಾಂಧಾರೋ ಮಧ್ಯಮಃ ಪಂಚಮಸ್ತಥಾ .
 ಧೈವತೋ ನಿಷಧಶ್ಚೈವ ಸಪ್ತತೇ ಶಬ್ದಜಾ ಗುಣಾಃ .. 43..
 ಆಕಾಶಜಂ ಶಬ್ದಮಾಹುರೇಭಿರ್ವಾಯುಗುಣೈಃ ಸಹ .
 ಅವ್ಯಾಹತೈಶ್ಚೇತಯತೇ ನ ವೇತ್ತಿ ವಿಷಮಸ್ಥಿತೈಃ .. 44..
 ಆಪ್ಯಾಯಂತೇ ಚ ತೇ ನಿತ್ಯಂ ಧಾತವಸ್ತೈಸ್ತು ಪಂಚಭಿಃ .
 ಆಪೋಽಗ್ನಿರ್ಮರುತಶ್ಚೈವ ನಿತ್ಯಂ ಜಾಗ್ರತಿ ದೇಹಿಷು .. 45..
 ಚತುರ್ವ್ಯೂಹಾತ್ಮಕೋ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚತುರ್ಧೈವಾಕರೋಜ್ಜಗತ್ .
 ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರಿಯವಿಟ್ಯೂದ್ರಾಂಶ್ಚತುರ್ವರ್ಣಾನ್ ಗುಣಾತ್ಮಕಾನ್ .. 46..
 ವಿಪ್ರಃ ಶುಕ್ಲೋ ನೃಪೋ ರಕ್ತಃ ಪೀತೋ ವೈಶ್ಯೋಽನ್ಯಜೋಸಿತಃ .
 ವಿಸ್ತೃತ್ಯ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೇ ಹಿ ತೇಷಾಂ ಕರ್ಮ ಸಮೀರಿತಂ .. 47..
 ಏಕಸ್ಮಿನ್ ಏವ ವರ್ಣೇ ತು ಚಾತುರ್ವರ್ಣೈಃ ಗುಣಾತ್ಮಕಂ .
 ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇಽಧಿಕಾರಿತ್ವಸಿದ್ಧಯೇ ಮುನಿರಭ್ಯಧಾತ್ .. 48..
 ಸ ಕರ್ಮದೇವತಾಯೋಗಜ್ಞಾನಕಾಂಡೇಷ್ಟ್ವ ಅನುಕ್ರಮಾತ್ .
 ಪ್ರವರ್ತಯತಿ ತತ್ಕರ್ಮಪರಿಪಾಕಕ್ರಮಂ ವಿದನ್ .. 49..
 ಋಜವಃ ಶುದ್ಧವರ್ಣಾಭಾಃ ಕ್ಷಮಾವಂತೋ ದಯಾಲವಃ .
 ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತಾ ಯೇ ಸ್ಯುಸ್ತೇ ದ್ವಿಜೇಷು ದ್ವಿಜಾತಯಃ .. 50..
 ಕಾಮಭೋಗಪ್ರಿಯಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಃ ಕ್ರೋಧನಾಃ ಪ್ರಿಯಸಾಹಸಾಃ .
 ತ್ಯಕ್ತಸ್ವಧರ್ಮಾ ರಕ್ತಾಂಗಾಸ್ತೇ ದ್ವಿಜಾ ಕ್ಷತ್ರತಾಂ ಗತಾಃ .. 51..
 ಗೋಷು ವೃತ್ತಿಂ ಸಮಾಧಾಯ ಪೀತಾಃ ಕೃಷ್ಯಪಜೀವಿನಃ .
 ಸ್ವಧರ್ಮಾನ್ ನಾನುತಿಷ್ಠಂತಿ ತೇ ದ್ವಿಜಾ ವೈಶ್ಯತಾಂ ಗತಾಃ .. 52..
 ಹಿಂಸಾನ್ಯತಪ್ರಿಯಾ ಲುಬ್ಧಾಃ ಸರ್ವಕರ್ಮೋಪಜೀವಿನಃ .
 ಕೃಷ್ಣಾಃ ಶೌಚಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾಸ್ತೇ ದ್ವಿಜಾಃ ಶೂದ್ರತಾಂ ಗತಾಃ .. 53..
 ಸಮಯಾಚಾರನಿಃಶೇಷಕೃತ್ಯಭೇದೈರ್ವಿಮೋಹಯನ್ .
 ಮೋಕ್ಷದೋ ವಿಷ್ಣುರೇವ ಸ್ಯಾದ್ಧೇವದೈತೇಯರಕ್ಷಸಾಂ .. 54..
 ಚತುರ್ಭಿರ್ಜನ್ಮಭಿರ್ಮುಕ್ತಿದ್ವೇಷೇಣ ಭಜತಸ್ತವ .
 ಭವೇದಿತಿ ವರೋ ದತ್ತಃ ಪುಂಡರೀಕಾಯ ವಿಷ್ಣುನಾ .. 55..
 ರಜಃಸತ್ತ್ವತಮೋಮಾರ್ಗೈಸ್ತದಾತ್ಮಾನಃ ಸ್ವಕರ್ಮಭಿಃ .
 ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುರೇವೈಕೋ ದೇವದೈತ್ಯನಿಶಾಚರೈಃ .. 56..

ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಹರಾಖ್ಯಾಭಿಃ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಾನಪಿ .
 ಹರಿರೇವ ಕರೋತ್ಯೇಕೋ ರಜಃಸತ್ತ್ವ ತಮೋವಶಾತ್ .. 57..
 ಸಾತ್ತ್ವಿಕಾಸ್ತಿದಶಾಃ ಸರ್ವೇ ತ್ವಸುರಾ ರಾಜನಾ ಮತಾಃ .
 ತಾಮಸಾ ರಾಕ್ಷಸಾ ಶೀಲಪ್ರಕೃತ್ಯಾಕೃತಿವರ್ಣತಃ .. 58..
 ಧರ್ಮಃ ಸುರಾಣಾಂ ಪಕ್ಷಃ ಸ್ಯಾದಧರ್ಮೋಽಸುರರಕ್ಷಸಾಂ .
 ಪಿಶಾಚಾದೇರಧರ್ಮಃ ಸ್ಯಾದೇಷಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮ ರಜಸ್ತಮಃ .. 59..
 ಈಶ್ವರಾಜ್ಞಾ ನಮನ್ವಿಚ್ಛೇಚ್ಛೈಮಿಚ್ಛೇದ್ಧತಾಶನಾತ್ .
 ಆರೋಗ್ಯಂ ಭಾಸ್ಕರಾದಿಚ್ಛೇನೋಕ್ಷಮಿಚ್ಛೇಜ್ಜನಾರ್ದನಾತ್ .. 60..
 ಯಸ್ಮಿನ್ ಪಕ್ಷೇ ತು ಯೋ ಜಾತಃ ಸುರೋ ವಾಪ್ಯಸುರೋಽಪಿ ವಾ .
 ಸ್ವಧರ್ಮ ಏವ ತಸ್ಯ ಸ್ಯಾದಧರ್ಮೇಽಪ್ಯತ್ರ ಧರ್ಮವಿತ್ .. 61..
 ವೇದತ್ರಯೋಕ್ತಾ ಯೇ ಧರ್ಮಾಸ್ತೇನುಷ್ಠೇಯಾಸ್ತು ಸಾತ್ತ್ವಿಕೈಃ .
 ಅಧರ್ಮೋಽಧರ್ಮವೇದೋಕ್ತೋ ರಾಜಸೈಸ್ತಾಮಸೈಃ ಶ್ರಿತಃ .. 62..
 ವಿಷ್ಣುಕ್ರಮಣಪರ್ಯಂತೋ ಯೋಗೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಯಥಾ ತಥಾ .
 ರಾಜಸೈಸ್ತಾಮಸೈರ್ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾವ್ ಇಜ್ಯೌ ತು ತದ್ಗಣೌ .. 63..
 ನಿಜಧರ್ಮಪಥಾಯಾತಾನನುಗೃಹ್ಣಾತ್ಯಸೌ ಹರಿಃ .
 ಮುಚ್ಯತೇ ನಿಜಧರ್ಮೇಣ ಪರಧರ್ಮೋ ಭಯಾವಹಃ .. 64..
 ಏಕ ಏವ ಪರೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಸುರಾಸುರನಿಶಾಚರಾನ್ .
 ತ್ರಿಗುಣಾನುಗುಣಂ ನಿತ್ಯಮನುಗೃಹ್ಣಾತಿ ಲೀಲಯಾ .. 65..
 ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ ವೇದವ್ಯಾಸೋಕ್ತೋ ಭಾರತಪಕ್ಷೋ
 ನಾಮೈಕಾದಶಂ ಪ್ರಕರಣಂ .

12. ವೇದಾಂತಪಕ್ಷಃ

ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧಾಂತಃ ಸಂಕ್ಷೇಪಾದಧ ಕಥ್ಯತೇ .
 ತದರ್ಥಪ್ರವಣಾಃ ಪ್ರಾಯಃ ಸಿದ್ಧಾಂತಾಃ ಪರವಾದಿನಾಂ .. 1..
 ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಕೃತ್ಯೈಃ ಪುಣ್ಯೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರಿಭಿಃ .
 ತತ್ ತ್ವಮಸ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಾರ್ಥೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯತೇ ಬುದ್ಧಿಃ .. 2..
 ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವಿವೇಕಿತ್ವಮಿಹಾಮುತ್ರಫಲಾಸ್ಪೃಹಾ .
 ಶಮೋ ದಮೋ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಂ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಧಿಕಾರಿತಾ .. 3..
 ತತ್ ತ್ವಮಸ್ಯೇವ ನಾನ್ಯಸ್ತ್ವಂ ತಚ್ಚಬ್ಧಾರ್ಥಃ ಪರೇಶ್ವರಃ .
 ತ್ವಂಶಬ್ದಾರ್ಥೋ ಪುರೋವರ್ತಿಃ ತಿಯುಜ್ಯತ್ಯಾದಿಕೋಽಪರಃ .. 4..
 ತಾದಾತ್ಮ್ಯಮಸಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥೋ ಜ್ಞೇಯಸ್ತತ್ತ್ವಂಪದಾರ್ಥಯೋಃ .

ಸೋಽಯಂ ಪುರುಷ ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯೇ ತಾದಾತ್ಮ್ಯವನ್ ಮತಃ .. 5..
 ಸ್ಯಾನ್ ಮತಂ ತತ್ ತ್ವಮಸ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಬೋಧನಾತ್ .
 ಕಥಂ ಪ್ರವರ್ತಕಂ ಪುಂಸಾಂ ವಿಧಿರೇವ ಪ್ರವರ್ತಕಃ .. 6..
 ಆತ್ಮಾ ಜ್ಞಾತವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿವಿಧಿಭಿಃ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾಃ .
 ಯಜಮಾನಾಃ ಪ್ರಶಸ್ಯಂತೇ ತತ್ತ್ವ ವಾದೈರಿಹಾರುಣೈಃ .. 7..
 ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಶರೀರೇಭ್ಯೋ ಭಿನ್ನ ಆತ್ಮಾ ವಿಭುದ್ಭವಃ .
 ನಾನಾಭೂತಃ ಪ್ರತಿಕ್ಷೇತ್ರಮರ್ಥವಿತ್ತಿಷು ಭಾಸತೇ .. 8..
 ವ್ಯರ್ಥತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ವಾಕ್ಯಸ್ಯಾನ್ಯಪರತ್ವತಃ .
 ಅತ್ರ ಬ್ರೂಮಃ ಸಮಾಧಾನಂ ನ ಲಿಜ್ಞ ಏವ ಪ್ರವರ್ತಕಃ .. 9..
 ಇಷ್ಟಸಾಧನತಾಜ್ಞಾನಾದಪಿ ಲೋಕಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ .
 ಪುತ್ರಸ್ತೇ ಜಾತ ಇತ್ಯಾದೌ ವಿಧಿರೂಪೋ ನ ತಾದೃಶಃ .. 10..
 ಆತ್ಮಾ ಜ್ಞಾತವ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿವಿಧಯಸ್ತ್ವ ಆರುಣೇ ಸ್ಥಿತಾಃ .
 ಬೋಧಂ ವಿದಧತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಜ್ಞಾನಾದ್ಭಾಂತಚೇತಸಾಂ .. 11..
 ಸ್ಯಾದೇತತ್ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರತಿಸಿದ್ಧಾನಿ ವರ್ಜಯನ್ .
 ವಿಹಿತಂ ಕರ್ಮ ಕುರ್ವಾಣಃ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣಃ ಪುಮಾನ್ .
 ಸ್ವಯಂ ಏವ ಭವೇಜ್ಞಾನೀ ಗುರುವಾಕ್ಯಾನಪೇಕ್ಷಯಾ .. 12..
 ತದಯುಕ್ತಂ ನ ವಿಜ್ಞಾನಂ ಕರ್ಮಭಿಃ ಕೇವಲೈರ್ಭವೇತ್ .
 ಗುರುಪ್ರಸಾದಜನ್ಯಂ ಹಿ ಜ್ಞಾನಮಿತ್ಯುಕ್ತಮಾರುಣೈಃ .. 13..
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ ಪ್ರವಣತಾಂ ಬುದ್ಧೇಃ ಕರ್ಮಾಣ್ಯುತ್ಪಾದ್ಯ ಶಕ್ತಿತಃ .
 ಕೃತಾರ್ಥಾನ್ಯಸ್ತಮಾಯಾಂತಿ ಪ್ರಾವೃಡಂತೇ ಘನಾ ಇವ .. 14..
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಣಬುದ್ಧೇಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರಿಣಃ .
 ಸ್ಯಾದೇವ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ತತ್ ತ್ವಮಸ್ಯಾದಿಭಿರ್ಗುರೋಃ .. 15..
 ತತ್ ತ್ವಮಸ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯೈಃೋ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೋ ಹಿ ಪುನಃ ಪುನಃ .
 ಗುರ್ವನುಗ್ರಹಹೀನಸ್ಯ ನಾತ್ಮಾ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಕಾಶತೇ .. 16..
 ಆತ್ಮಾವಿದ್ಯಾನಿಮಿತ್ತೋತ್ಥಃ ಪ್ರಪಂಚಃ ಪಾಂಚಭೌತಿಕಃ .
 ನಿವರ್ತತೇ ಯಥಾ ತುಚ್ಛಂ ಶರೀರಭುವನಾತ್ಮಕಂ .
 ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿವರ್ತಂ ತು ವಿಜ್ಞೇಯಮಖಿಲಂ ಜಗತ್ .. 17..
 ವೇದಾಂತೋಕ್ತಾತ್ಮವಿಜ್ಞಾನವಿಪರೀತಮತಿಸ್ತು ಯಾ .
 ಆತ್ಮನ್ಯವಿದ್ಯಾ ಸಾನಾದಿಃ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್ಮನಾ ಸ್ಥಿತಾ .. 18..
 ಆತ್ಮನಃ ಖಂ ತತೋ ವಾಯುರ್ವಾಯೋರಗ್ನಿಸ್ತತೋ ಜಲಂ .
 ಜಲಾತ್ ಪೃಥಿವ್ಯಭೂದ್ಭೂಮೇರ್ವೀರ್ಯಾಹ್ಯಾದ್ಯೃಷಧಯೋಽಭವನ್ .. 19..

ಔಷಧಿಭ್ಯೋಽನ್ನಮನ್ನಾತ್ ತು ಪುರುಷಃ ಪಂಚಕೋಶವಾನ್ .
 ಅಪಂಚೀಕೃತತನ್ಮಾತ್ರಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭೂತಾತ್ಮಕೋ ಜನಃ .
 ಸ್ಥೂಲೀಭವತೀ ತದ್ಭೇದಸ್ತಿಯಜ್ಜರಸುರಾತ್ಮಕಃ .. 20..
 ಧರ್ಮಾಧಿಕೈ ತು ದೇವತ್ವಂ ತಿಯರ್ಕ್ವಂ ಸ್ಯಾದಧರ್ಮತಃ .
 ತಯೋಃ ಸಾಮ್ಯೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವಮಿತಿ ತ್ರೇಧಾ ತು ಕರ್ಮಭಿಃ .. 21..
 ತ್ವಗಸೃಜ್ಞಾಂಸಮೇದೋಽಸ್ಥಿಮಜ್ಜಾಶುಕ್ರಾಣಿ ಧಾತವಃ .
 ಸಪ್ತಾನ್ನಪರಿಣಾಮಾಃ ಸ್ಯುಃ ಪುಂಸ್ತ್ರೀತ್ವಮಪಿ ನ ಸ್ವತಃ .. 22..
 ಶುಕ್ರಾಧಿಕೈ ಪುಮಾನ್ ಗರ್ಭೇ ರಕ್ತಾಧಿಕೈ ವಧೂಸ್ತಥಾ .
 ನಪುಂಸಕಂ ತಯೋಃ ಸಾಮ್ಯೇ ಮಾತುಃ ಸಂಜಾಯತೇ ಸದಾ .. 23..
 ಮಜ್ಜಾಸ್ಥಿನ್ನಾಯವಃ ಶುಕ್ರಾದ್ರಕ್ತಾತ್ ತ್ವಜ್ಞಾಂಸಶೋಣಿತಾಃ .
 ಷಟ್ಕೋಶಾಖ್ಯಂ ಭವೇದೇತತ್ ಪಿತುರ್ಮಾತುಸ್ತ್ರಯಂ ತ್ರಯಂ .. 24..
 ಬುಭುಕ್ಷಾ ಚ ಪಿಪಾಸಾ ಚ ಶೋಕಮೋಹೌ ಜರಾಮೃತೌ .
 ಷಡೂರ್ಮಯಃ ಪ್ರಾಣಬುದ್ಧಿದೇಹೇಷು ಸ್ಯಾದ್ವಯಂ ದ್ವಯಂ .. 25..
 ಆತ್ಮತ್ವೇನ ಭ್ರಮಂತ್ಯತ್ರ ವಾದಿನಃ ಕೋಶಪಂಚಕೇ .
 ಅನ್ನಪ್ರಾಣಮನೋಜ್ಞಾನಮಯಾಃ ಕೋಶಾಸ್ತಥಾತ್ಮನಃ .. 26..
 ಆನಂದಮಯಕೋಶಶ್ಚ ಪಂಚಕೋಶಾ ಇತೀರಿತಾಃ .
 ಮಯಜ್ವಿಕಾರೇ ವಿಹಿತ ಇತ್ಯಾನಂದಮಯೋಽಭ್ಯಸನ್ .. 27..
 ಗೃಹ್ಣಾತ್ಯನ್ನಮಯಾತ್ಮಾನಂ ದೇಹಂ ಲೋಕಾಯತಃ ಖಲು .
 ದೇಹೈಃ ಪರಿಮಿತಂ ಪ್ರಾಣಮಯಮಾರಹತಾ ವಿದುಃ .. 28..
 ವಿಜ್ಞಾನಮಯಮಾತ್ಮಾನಂ ಬೌದ್ಧಾ ಗೃಹ್ಣಂತಿ ನಾಪರಂ .
 ಆನಂದಮಯಮಾತ್ಮಾನಂ ವೈದಿಕಾಃ ಕೇಚಿದೂಚಿರೇ .. 29..
 ಅಹಂಕಾರಾತ್ಮವಾದೀ ತು ಪ್ರಾಹ ಪ್ರಾಯೋ ಮನೋಮಯಂ .
 ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಭಿರಸ್ಪಷ್ಟೋ ಗ್ರಾಹ್ಯ ಅನ್ಯಥಾವಿನ್ಮತೇ .. 30..
 ಕರ್ತೃತ್ವಂ ಕರ್ಮಕಾಂಡಸ್ಥೈರ್ದೇವತಾಕಾಂಡಮಾಶ್ರಿತೈಃ .
 ಅವಶ್ಯಾಶ್ರಯಣೀಯಂ ಹಿ ನಾನ್ಯಥಾ ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧತಿ .. 31..
 ವಸಂತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽತ್ರಾಗ್ನೀನ್ ಆದಧೀತೇತಿ ವೈ ವಿಧೌ .
 ದೇಹೋ ವಾತ್ಮವಿಶಿಷ್ಟೋ ವಾ ಕೋಧಿಕಾರೀ ತು ಕರ್ಮಣಿ .. 32..
 ಅಚೇತನತ್ವಾದ್ಭೇದೇ ಸ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಕಾಮಾದ್ಯಸಂಭವಾತ್ .
 ನ ಜಾಘಟೀತಿ ಕರ್ತೃತ್ವಂ ನಾಶಿತ್ವಾತ್ ತತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ .. 33..
 ಆತ್ಮನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಾದಿಜಾತಿರೇವ ನ ವಿದ್ಯತೇ .
 ಜಾತಿವರ್ಣಾಶ್ರಮಾವಸ್ಥಾವಿಕಾರೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಸೋಽಪರಃ .. 34..

ವಿಶಿಷ್ಟೋ ನಾಪರಃ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿದ್ಯತೇ ದೇಹದೇಹಿನೋಃ .
 ಅತಃ ಕಾಲ್ಪನಿಕಃ ಕರ್ತಾ ವಿಜ್ಞೇಯಸ್ತತ್ರ ಕರ್ಮಣಿ .. 35..
 ನೇತಿ ನೇತ್ಯುಚ್ಯಮಾನೇ ತು ಪಂಚಕೋಶೇ ಕ್ರಮೇಣ ಯಃ .
 ಭಾಸತೇ ತತ್ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ಯಾದವಿದ್ಯಾ ತತೋಽನ್ಯಥಾ .. 36..
 ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ ವಿಕ್ಷೇಪಾನ್ ಸಾ ಕರೋತ್ಯಲಂ .
 ಅಹಂಕಾರಾಖ್ಯವಿಕ್ಷೇಪಃ ಕಾಮಾತ್ ಕರ್ಮಫಲಂ ಸದಾ .. 37..
 ಮೂಲಭೂತೋಽಖಿಲಭ್ರಾಂತೇರ್ಬಿಭ್ರಾಣೋ ದುಃಖಸಂತತಿಂ .
 ವ್ಯವಹಾರಾನ್ ಕರೋತ್ಯುಚ್ಛೈಃ ಸರ್ವಾನ್ ಲೌಕಿಕವೈದಿಕಾನ್ .
 ಮಾತ್ರಮಾನಪ್ರಮೇಯಾದಿಭಿನ್ನಾನ್ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸತ್ಯವತ್ .. 38..
 ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಸ್ಯ ತ್ವಸಂಗಸ್ಯ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಸ್ಯಾತ್ಮನಃ ಖಲು .
 ಸ್ವತೋ ನ ವ್ಯವಹಾರೋಽಯಂ ಸಂಭವತ್ಯನಪೇಕ್ಷಿಣಃ .. 39..
 ಜಡಶ್ಚೇತತ್ಯಹಂಕಾರಶ್ಚೈತನ್ಯಾಧ್ಯಾಸನಾದ್ಭವಂ .
 ಅನ್ಯವಸ್ತುಂತರಾಧ್ಯಾಸಾದಾತ್ಮಾನ್ಯತ್ವೇನ ಭಾಸತೇ .. 40..
 ಇದಂ ಅಂಶೋ ದ್ವಿಧಾಭೂತಸ್ತತ್ರ ಪ್ರಾಣಃ ಕ್ರಿಯಾಶ್ರಯಃ .
 ಜ್ಞಾನಾಧಾರೋಽಪರೋ ಬುದ್ಧಿರ್ಮನ ಇತ್ಯಂಶ ಈರಿತಃ .. 41..
 ತಸ್ಯ ಚೇಷ್ಟಾದಯೋಽಪೀಷ್ಟಾಃ ಪ್ರಾಣಾದ್ಯಾಃ ಪಂಚ ವಾಯವಃ .
 ಕರಣಾದ್ಯಾಃ ಕ್ರಿಯಾಭೇದವಾಗಾದಿದ್ವಾರಕಾಸ್ತಥಾ .
 ದ್ವಿಧಾಂತಃಕರಣಂ ಬುದ್ಧಿರ್ಮನಃ ಕಾರ್ಯವಶಾದಿಹ .. 42..
 ಆತ್ಮೈವ ಕೇವಲಃ ಸಾಕ್ಷಾದಹಂಬುದ್ಧೌ ತು ಭಾತಿ ಚೇತ್ .
 ಕೃಶೋಽಸ್ಮೀತಿ ಮತೌ ಭಾತಿ ಕೇವಲೋ ನೇತಿ ತದ್ವದ .. 43..
 ಕೃಶಾದಯೋಽತ್ರ ದೃಶ್ಯತ್ವಾನ್ ನಾತ್ಮಧರ್ಮಾ ಯಥಾ ಮತಾಃ .
 ಮುಖಾದಯೋಽಪಿ ದೇಹಸ್ಥಾ ನಾತ್ಮಧರ್ಮಾಸ್ತಥೈವ ಚ .. 44..
 ಮಾತ್ರಮಾನಪ್ರಮೇಯೇಭ್ಯೋ ಭಿನ್ನ ಆತ್ಮಾತ್ಮವಿನ್ಮತೇ .
 ತಥೈವ ಚೋಪಪಾದ್ಯಃ ಸ್ಯಾನ್ ನಿರಸ್ಯ ಪರವಾದಿನಃ .. 45..
 ಅನಾತ್ಮಾ ವಿಷಯಶ್ಚೇತಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯೋ ನ ಕಸ್ಯಚಿತ್ .
 ಘಟೋಽಹಮಿತಿ ಕಸ್ಯಾಪಿ ಪ್ರತಿಪತ್ತೇರಭಾವತಃ .. 46..
 ರೂಪಾದಿಮತ್ತ್ವಾದ್ ದೃಶ್ಯತ್ವಾಜ್ಞಡತ್ವಾದ್ಭೌತಿಕತ್ವತಃ .
 ಅನ್ನವಚ್ ಚಾದನೀಯತ್ವಾತ್ ಶ್ವಾದೇರ್ನಾತ್ಮಾ ಕಲೇವರಂ .. 47..
 ದೇಹತೋ ವ್ಯತಿರೇಕೇಣ ಚೈತನ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನಾತ್ .
 ಅತಸ್ತ್ವನ್ನಮಯೋ ದೇಹೋ ನಾತ್ಮಾ ಲೋಕಾಯತೇರಿತಃ .. 48..
 ಪ್ರಾಣೋಽಪ್ಯಾತ್ಮಾ ನ ವಾಯುತ್ವಾಜ್ಞಡತ್ವಾದ್ಬಾಹ್ಯವಾಯುವತ್ .

ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ನ ಚಾತ್ಮಾ ಸ್ಯಾತ್ ಕರಣತ್ವಾತ್ ಪ್ರದೀಪವತ್ .. 49..
 ಚಂಚಲತ್ವಾನ್ ಮನೋ ನಾತ್ಮಾ ಸುಷುಪ್ತೌ ತದಸಂಭವಾತ್ .
 ಸುಖೇ ಪರ್ಯವಸಾನಾಂ ಚ ಸುಖಂ ಏವಾತ್ಮವಿಗ್ರಹಃ .. 50..
 ಧತ್ತೇನನ್ನಮಯಮಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರಾಣಂ ಮನೋ ಮನಃ .
 ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಗೋವಿಂದಪರಮಾತ್ಮ ವಹತ್ಯಸೌ .. 51..
 ಯದಾ ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯೈರಾತ್ಮಾ ಭುಂಕ್ತೇರ್ಥಾನ್ ಸ್ವಪರಾಜ್ಞುಖಾನ್ .
 ತದಾ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾ ಸ್ಯಾದಾತ್ಮನೋ ವಿಶ್ವಸಂಜ್ಞಿತಾ .. 52..
 ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗೃಹೀತಾರ್ಥಾನ್ ಮನೋಮಾತ್ರೇಣ ವೈ ಯದಾ .
 ಭುಂಕ್ತೇ ಸ್ವಪ್ನಾಂಸ್ತದಾ ಜ್ಞೇಯಾ ತೈಜಸಾಖ್ಯಾ ಪರಾತ್ಮನಃ .. 53..
 ಅವಿದ್ಯಾತಿಮಿರಗ್ರಸ್ತಮನಸ್ಯಾತ್ಮನೈವಸ್ಥಿತೇ .
 ಸುಷುಪ್ತ್ಯವಸ್ಥಾ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಖ್ಯಾನಂದಸಂಜ್ಞಿತಾ .. 54..
 ಸ್ವಾಪೇಽಪಿ ತಿಷ್ಠತಿ ಪ್ರಾಣೋ ಮೃತಭ್ರಾಂತಿನಿವೃತ್ತಯೇ .
 ಅನ್ಯಥಾ ಶ್ವಾದಯೋಽಶ್ನಂತಿ ಸಂಸ್ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ವಾನಲೇ .. 55..
 ಸ್ವಾಪೇಽಪ್ಯಾನಂದಸದ್ಭಾವೋ ಭವತ್ಯೇವೋತ್ಥಿತೋ ಯತಃ .
 ಸುಖಮಸ್ವಾಪ್ಸಮಿತ್ಯೇವಂ ಪರಾಮೃಶತಿ ವೈ ಸ್ಮರನ್ .. 56..
 ಸ್ಯಾನ್ ಮತಂ ವಿಷಯಾಭಾವಾನ್ ನ ತದ್ವಿಷಯಜಂ ಸುಖಂ .
 ವೈದ್ಯತ್ವಾನ್ ನ ನಿಜಂ ತೇನ ದುಃಖಾಭಾವೇ ಸುಖಭ್ರಮಃ .
 ಪ್ರತಿಯೋಗಿನ್ಯದೃಷ್ಟೇಽಪಿ ಸರ್ವಾಭಾವೋಽಪಿ ಗೃಹ್ಯತೇ .. 57..
 ಯತೋಽನ್ಯಸ್ಮೈ ಪುನಃ ಪೃಷ್ಟಃ ಸರ್ವಾಭಾವಂ ಪ್ರಭಾಷತೇ .
 ನ್ಯಾಯೇನಾನೇನ ಭಾವಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಾಭಾವೋಽನುಭೂಯತೇ .. 58..
 ಅತ್ರ ಬ್ರೂಮಃ ಸಮಾಧಾನಂ ದುಃಖಾಭಾವೋ ನ ಗೃಹ್ಯತೇ .
 ಪ್ರಬುದ್ಧೇನೇತಿ ಸುಪ್ತಸ್ಯ ನಾಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರತಿ ಸಾಕ್ಷಿತಾ .. 59..
 ಪ್ರತಿಯೋಗ್ಯಗ್ರಹಾತ್ ಸ್ವಾಪೇ ದುಃಖಸ್ಯ ಪ್ರತಿಯೋಗಿತಾ .
 ಅಭಾವಾಖ್ಯಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ತು ನಾಸ್ತಿ ಪ್ರಾಭಾಕರೇ ಮತೇ .. 60..
 ನೈಯಾಯಿಕಮತೇಽಭಾವಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನ್ ನಾತಿರಿಚ್ಯತೇ .
 ಸುಖದುಃಖಾದಿನಿರ್ಮುಕ್ತೇರ್ಮೋಕ್ಷೇ ಪಾಷಾಣವತ್ ಸ್ಥಿತಂ .
 ಆತ್ಮಾನಂ ಪ್ರವದನ್ ವಾದೀ ಮೂರ್ಛಃ ಕಿಂ ನ ವದತ್ಯಸೌ .. 61..
 ಸ್ಥಿತಮಜ್ಞಾನಸಾಕ್ಷಿತ್ವಂ ನಿತ್ಯಾನಂದತ್ವಮಾತ್ಮನಃ .
 ವದತ್ಯತ್ರಾತ್ಮನಾನಾತ್ವಂ ದೇಹೇಷು ಪ್ರತಿವಾದಿನಃ .. 62..
 ಏಕಶ್ಚೇತಿ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಪುಂಸಿ ಕಸ್ಮಿನ್ ಮೃತೇ ಸತಿ .
 ಸರ್ವೇ ಮ್ರಿಯೇರನ್ ಜಾಯೇರನ್ ಜಾತೇ ಕುರ್ಯುಶ್ಚ ಕುರ್ವತಿ .. 63..
 ಏವಂ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾ ಹಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಸರ್ವಜಂತುಷು .

ಅತಃ ಸರ್ವಶರೀರೇಷು ನಾನಾತ್ವಂ ಚಾತ್ಮನಾಂ ಸ್ಥಿತಂ .. 64..
 ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮದೃಷ್ಟ್ಯೈವ ಪುಂಸಾಂ ಭೇದಸ್ತ್ವಯೇರಿತಃ .
 ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕ್ಷ ದೇಹೇ ವಾತ್ಮನಿ ವಾ ವದ .. 65..
 ದೇಹೇ ಚೇದ್ದೇಹನಾನಾತ್ವಂ ಸಿದ್ಧಂ ಕಿಂ ತೇನ ಚಾತ್ಮನಿ .
 ಚಿದ್ರೂಪಾತ್ಮನಿ ಭೇದಶ್ಚೇತ್ ಪುಂಸ್ಯೇಕಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸಜ್ಯತೇ .. 66..
 ಏಕಸ್ಯೇಂದೋರಪಾಂ ಪಾತ್ರೇಷ್ಟ್ವಾ ಅನೇಕತ್ವಂ ಯಥಾ ತಥಾ .
 ಅನೇಕದೇಹೇಷ್ಟೇಕಾತ್ಮಪ್ರತಿಭಾಸಸ್ತಥಾ ಮತಃ .. 67..
 ಆತ್ಮಾನ್ಯಃ ಪಂಚಕೋಶೇಭ್ಯಃ ಷಡ್ಭಾವೇಭ್ಯಃ ಷಡೂರ್ಮಿತಃ .
 ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಮನೋಬುದ್ಧಿಪ್ರಾಣಾಹಂಕಾರವರ್ಜಿತಃ .. 68..
 ಏಕಃ ಸಕಲದೇಹೇಷು ನಿರ್ವಿಕಾರೋ ನಿರಂಜನಃ .
 ನಿತ್ಯೋಽಕರ್ತಾ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಭುರ್ಭೋಗವಿವರ್ಜಿತಃ .. 69..
 ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಾ ನಿರ್ಗುಣಃ ಶುದ್ಧೋ ಬೋಧಮಾತ್ರತನುಃ ಸ್ವತಃ .
 ಅವಿದ್ಯೋಪಾಧಿಕಃ ಕರ್ತಾ ಭೋಕ್ತಾ ರಾಗಾದಿದೂಷಿತಃ .. 70..
 ಅಹಂಕಾರಾದಿದೇಹಾಂತಃ ಕಲುಷೀಕೃತವಿಗ್ರಹಃ .
 ಯಥೋಪಾಧಿಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಬಂಧಕಾಷ್ಟಕವೇಷ್ಟಿತಃ .
 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸ್ಥಾವರಾಂತೇಷು ಭ್ರಮನ್ ಕರ್ಮವಶಾನುಗಃ .. 71..
 ಕರ್ಮಣಾ ಪಿತೃಲೋಕಾದಿ ನಿಷಿದ್ಧೈರ್ನರಕಾದಿಕಂ .
 ವಿದ್ಯಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯಂ ತದ್ಧೀನಃ ಕ್ಷುದ್ರತಾಂ ಗತಃ .. 72..
 ಏಕ ಏವ ಪರೋ ಜೀವಃ ಸ್ವಕಲ್ಪಿತಜಗತ್ತಯಃ .
 ಬಂಧಮುಕ್ತಾದಿಭೇದಶ್ಚ ಸ್ವಪ್ನವದ್ವಟನಾಮಿಯಾತ್ .. 73..
 ಅಥವಾ ಬಹವೋ ಜೀವಾಃ ಸಂಸಾರಾಜ್ಞಾನಭಾಗಿನಃ .
 ಅನಾದಿತ್ವಾದವಿದ್ಯಾಯಾ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯತಾ ನಹಿ .. 74..
 ವ್ಯಷ್ಟಿದೇಹಾದಿದಂ ಯುಕ್ತಂ ದ್ವಯಮಿತ್ಯಪರಂ ಮತಂ .
 ಸಮಷ್ಟಿದೃಷ್ಟ್ಯಾ ತ್ವ ಏಕತ್ವಂ ವ್ಯಷ್ಟಿದೃಷ್ಟ್ಯಾ ತ್ವನೇಕತಾ .. 75..
 ಸಾಕ್ಷೀ ಸದ್ವಾರನಿದ್ವಾರಸಂಬಂಧಾನಾಂ ಜಡಾತ್ಮನಾಂ .
 ವಿಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನರೂಪೇಣ ಸದಾ ಸರ್ವಜ್ಞತಾಂ ಗತಃ .. 76..
 ಮಾಯಾಮಾತ್ರಃ ಸುಷುಪ್ತ್ಯಾದೌ ಸ್ವಚಿತಾಜ್ಞಾನಕಂಚುಕಃ .
 ಜನ್ಮಾಂತರಾನುಭೂತಾನಾಮಪಿ ಸಂಸ್ಕರಣಕ್ಷಮಃ .. 77..
 ತತ್ಪ್ರಾಪಕವಶಾದತ್ರ ತಾರತಮ್ಯವಿಶೇಷಭಾಕ್ .
 ಅವಸ್ಥಾಪಂಚಕಾತೀತಃ ಪ್ರಮಾತಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿನ್ಮತಃ .. 78..
 ಪ್ರಸಾಧನಮಿತ್ಯೇವ ಮಾನಸಾಮಾನ್ಯಲಕ್ಷಣಂ .
 ತತ್ತರಿಚ್ಛೇದಭೇದೇನ ತದೇವಂ ದ್ವಿವಿಧಂ ಮತಂ .. 79..

ನಿವರ್ತಕಮವಿದ್ಯಾಯಾ ಇತಿ ವಾ ಮಾನಲಕ್ಷಣಂ .
 ಸಶೇಷಾಶೇಷಭೇದೇನ ತದೇವಂ ದ್ವಿವಿಧಂ ಮತಂ .
 ತತ್ ತ್ವಮಸ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯೋತ್ಥಮಶೇಷಾಜ್ಞಾನಬಾಧಕಂ .. 80..
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮನುಮಾನಾಖ್ಯಂ ಉಪಮಾನಂ ತಥಾಗಮಃ .
 ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿರಭಾವಶ್ಚ ಪ್ರಮಾಣಾನಿ ಷಡೇವ ಹಿ .. 81..
 ವ್ಯಾವಹಾರಿಕನಾಮಾನಿ ಭವಂತೈತಾನಿ ನಾತ್ಮನಿ .
 ಸ್ವಸಂವೇದ್ಯೋಽಪ್ರಮೇಯೋಽಪಿ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ವಾಜ್ಞನೋಽತಿಗಃ .. 82..
 ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಪಕ್ಷಸ್ತು ವೇದಾಂತಾನ್ ನಾತಿಭಿದ್ಯತೇ .
 ಆನಂದಃ ಪುರುಷೋಽಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತನ್ಮತೇ ಮತಾ .. 83..
 ಜ್ಞಾನಂ ದ್ವಿಧಾ ಸ್ಥಿತಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ ಪರಾಗ್ ಇತಿ ಹಿ ಭೇದತಃ .
 ಆನಂದಾಭಿಮುಖಂ ಪ್ರತ್ಯಗ್ ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥಾಭಿಮುಖಂ ಪರಾಕ್ .. 84..
 ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಿವರ್ತಃ ಸ್ಯಾದ್ಭೂತತನ್ಮಾತ್ರಪಂಚಕಂ .
 ತನ್ಮಾತ್ರಪಂಚಕಾಜ್ ಜಾತಮಂತಃಕರಣಪಂಚಕಂ .. 85..
 ಮನೋಬುದ್ಧಿರಹಂಕಾರಶ್ಚಿತ್ತಂ ಜ್ಞಾತೃತ್ವಮಿತ್ಯಪಿ .
 ಪಾರ್ಥಿವಃ ಸ್ಯಾದಹಂಕಾರೋ ಜ್ಞಾತೃತ್ವಮವಕಾಶಜಂ .. 86..
 ಕರಣದ್ವಯಂ ಏತತ್ ತು ಕರ್ತೃತ್ವೇನಾವಭಾಸತೇ .
 ಬುದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತೈಜಸೀ ಚಿತ್ತಮಾಪ್ಯಂ ಸ್ಯಾದ್ವಾಯುಜಂ ಮನಃ .. 87..
 ಭೂಮ್ಯಾದ್ಯೇಕೈಕಭೂತಸ್ಯ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಗುಣಪಂಚಕಂ .
 ಅಹಂಕಾರೋ ಭುವಃ ಪ್ರಾಣೋ ಘ್ರಾಣಂ ಗಂಧಶ್ಚ ಪಾಯುನಾ .. 88..
 ಚಿತ್ತಾಪಾನೌ ತಥಾ ಜಿಹ್ವಾ ರಸೋಪಸ್ಥಾವಪಾಂ ಗುಣಾಃ .
 ಬುದ್ಧ್ಯದಾನೌ ತಥಾ ಚಕ್ಷೂರೂಪಪಾದಾಸ್ತು ತೈಜಸಾಃ .. 89..
 ಮನೋ ವಾಯೋವ್ಯಾನಚರ್ಮಸ್ಪರ್ಶಾಃ ಪಾಣಿಗುಣಾಸ್ತಥಾ .
 ಜ್ಞಾತೃತ್ವಂ ಚ ಸಮಾನಶ್ಚ ಶ್ರೋತ್ರಂ ಶಬ್ದಶ್ಚ ವಾಕ್ ಖಜಾಃ .. 90..
 ಏಕೈಕಸೂಕ್ಷ್ಮಭೂತೇಭ್ಯಃ ಪಂಚ ಪಂಚಾಪರೇ ಗುಣಾಃ .
 ಅಸ್ಥಿ ಚರ್ಮ ತಥಾ ಮಾಂಸಂ ನಾಡೀ ರೋಮಾಣಿ ಭೂಗುಣಾಃ .. 91..
 ಮೂತ್ರಂ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾ ತಥಾ ರಕ್ತಂ ಶುಕ್ರಂ ಮಜ್ಜಾ ತ್ವಪಾಂ ಗುಣಾಃ .
 ನಿದ್ರಾ ತೃಷ್ಣಾ ಕ್ಷುಧಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಮೈಥುನಾಲಸ್ಯಮಗ್ನಿಜಾ .. 92..
 ಪ್ರಚಾಲಸ್ತರಣಾರೋಹೈರ್ವಾಯೋರುತ್ಥಾನರೋಧನೇ .
 ಕಾಮಕ್ರೋಧೌ ಲೋಭಭಯೇ ಮೋಹೋ ವ್ರೋಮಗುಣಾಸ್ತಥಾ .. 93..
 ಉಕ್ತೋಽವಧೂತಮಾರ್ಗಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣೇನೈವೋದ್ಧವಂ ಪ್ರತಿ .
 ಶ್ರೀಭಾಗವತಸಂಜ್ಞೇ ತು ಪುರಾಣೇ ದೃಶ್ಯತೇ ಹಿ ಸಃ .. 94..
 ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಾನ್ ವೇದಾಂತಾಸ್ತಾನ್ ಇಮಾನ್ ಕ್ರಮಾತ್ .

ಶ್ರುತ್ವಾರ್ಥವಿತ್ ಸುಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಾನ್ ತತ್ತ್ವತಃ ಪಂಡಿತೋ ಭುವಿ .. 95..

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಂಕರಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹೇ

ವೇದಾಂತಪಕ್ಷೋ ನಾಮ ದ್ವಾದಶಪ್ರಕರಣಂ .

ಇತಿ ಸರ್ವದರ್ಶನಸಿದ್ಧಾಂತಸಂಗ್ರಹಃ ಸಂಪೂರ್ಣಃ .

——
Sarvasiddhantasangraha

pdf was typeset on March 24, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

